

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Galeoti Martii Narniensis De Homine Libri Dvo

Galeottus <Martius>

Basileae, 1517

Georgii Alexandrini In Librum De Homine Galeoti Narniensis Opvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31834

ut mihi quantumcunq; superest temporis, id saluis uobis traducere liceat, in reipub. felicissimo gradu. HAEC igitur R. pater quæ de homine duobus uoluminib⁹ absoluimus, tanq; ab optimo in te animo profecta, libenter accipias, rogamus, ut sint monumentum & pignus amoris.

GALEOTTI MARTII NARNIENSIS
LIBRI SECVNDI DE HOMI-
NE FINIS.

GEORGIUS MERVLA ALEXANDRINVS
LAVRENTIO ET IVLIANO ME-
DICES, SALVTEM.

VETEREM legimus professorum morem fuisse quem posteriores crescentibus subinde disciplinis seruauerunt, ut ueri habendi gratia, si quid a scriptoribus perperam dictum fuisset, id corrigere & emendare uellent. nec uel amicis, uel præceptoribus parcerent modo ueritati consulerent. Sic Aristoteles Platonem, Varro Lelium, Casselium Sulpicius, Hilarium Hieronymus. Rursum Hieronymum Augustinus reprehendit. Alij quoque permulti leguntur, quorum concertatione bonæ artes & illustratæ sunt, & creuerunt maxime. Hos ego imitari cupiens cum opus Galeoti, quod de homine inscribitur legissem, plurimaq; non dico minus

Ratio
cur scri-
psit in Ga-
leotum.

Laurēti⁹
& Iuljan⁹
medices.

Cosmus
pater pa-
triae.

Laus Cos-
mi & Pe-
tri medi-
ces.

minus eleganter dicta, uel parum docte tractata, sed plane
falsa offendissem, ueritus ne lectio noui operis auido lecto-
ri imponeret, & eo magis cum non deessent, qui mendose
& uitiose praecepta defenderent, quae ueterum autoritate Ga-
leotus niti uideretur, Non potui sane pati bona ingenia
decipi, & turpiter errare. Opem itaque cum ueritati, tum
amicis ferre uolui, atque ea refellere, quae plurima temere
& sine iudicio dicta in eo opere leguntur. Tum in libellum
coacta Laurentio & Iuliano medices priuatim dedicare sta-
tui. In quorum sinu nostra aetate maxima spes & studio-
ratio fouetur. Sic enim uos partes literarum suscepistis, ut li-
teratorio gymnasio in nobilissima Italiae parte nuper con-
stituto, iam leges sanctissimae & liberales disciplinae, sic Lau-
rentium & Iulianum parentes appellare possint, quemadmo-
dum Florentia Cosmum salutis & oem sui autorem publico
decreto patrem patriae dixit. Cuius urbis fato nimirum gra-
tulanum est, quod negotijs publicis, auum, filium, & nepotes
praefectos continua serie habuerit, per quos certa quadam
& solida florentini populi felicitas perdurauit. Et ita nunc
urbis pulcherrima & opulenta floret, ut non minus e re flo-
rentina sit Laurentio & Iuliano medices urbis tutelam per
manu traditam fuisse, quam Cosmum & Petrum illi praestul-
se, quorum prudenti consilio & magnifica opera undique pro-
mentibus bellis tutus & incolumis status ciuitatis seruatus
fuerit. Sed nec uos poeniteat qui in administrandis rebus
urbicis occupati semper magna tractatis, ad haec legenda
descendere, quando memoriae proditum sit illustres rerum
publicarum principes hoc fecisse. Sic Cicerone post peroratas
causas & curas publicas Antonij Gniponis scholam frequen-

tauit. Et Iulius Cæsar, siue in bello, siue in ciuili negotio, de Analogia libros conscripsit. Nos autem etsi in errores hominis sibi plurimum arrogantis, & qui omne genus scriptorū tractare audet, inuehamur. Tamen nec petulanti, nec contumelioso sermone res agitur, sed literis & eruditione certat, ut scilicet aliquando recte diiudicari possit, uerius ne Galeotus, an Georgius de re latina differat.

GEORGII ALEXANDRINI IN LIBRVM DE HOMINE GALEOTI NARNIENSIS OPVS.

XANDRINI IN LIBRVM DE HOMINE
GALEOTI NARNIENSIS OPVS.

SCRIPTVRVS de homine, immo potius de membris humani corporis Galeotus, si Latinos Græcosq; scriptores imitatus, opus suum cōfecisset. Non a diuisione corporis, neq; membrorum quorundam nominib;

Galeoti
operis
initium
culpatur.

incipere debuit. Sed multa de conceptu, & hominum ætate illi altius repetēda fuerunt, ut iure inde exorsus fuisset, unde cōceptus & prima nostri corporis forma trahi solet, quando paulo diligentiores in hoc genere scriptores, tum ut legentium gratiam productiore sermone acquirant, tum ut enucleate magis rem enarrēt, multis supra repetitis, huiusmodi materiam aggressi fuerint. Sed magistro parum diligenti, hanc culpam facile ignoscamus, cum non tam quæ omiserit, quæ scribendo admiserit, in communem sane rei literariæ

A utilitatem

utilitatem & notare, & pro doctrina nostram corrigere in antimo sit. Ergo quanta sit præceptoris noui eruditio, facile in præfatione demonstratur, non eruditorum exemplo appo-
sita. Sic enim ait,

GAL. His diebus proxime elapsis.

Exactis
siue super-
rioribus
diebus.

GEOR. Quo sermone imperiti quidam, & in forensi iurgio detriti rabulæ utuntur. Exactis siue superioribus dicendum erat.

GAL. Galeoti Martij Narniensis liber de homine inchoat primus.

Inchoat
cum accu-
satiuo.

GEOR. Titulus hic iam lectoris spondet autorem operis perç rudem esse, qui præter doctorum consuetudinē cum manifestario solæcismo inscriptionem fecerit. Nam apud idoneos accusatiuo casui semper iungitur inchoat, utpote actiue significationis uerbum. Vergilius in Georgicis,
Te sine nil altum mens inchoat. Idem.

Inchoat ars.

Cicero, Inchoatum opus reliquit. Suetonius, Emissarium fu-
cini lacus inchoauit. Quos secutus Diomedes inter accusatiui idiomata enumerat. Inchoo opus.

GAL. Caput dicitur totum illud, quod collo sustentatur, cuius summitas quia ad occipitium in decliue uertitur, nup-
cupatur uertex. Iuuenalis,

Tot res

Impositas capiti, quas recto uertice portat.

GEOR. Nec uertex dicitur, quia ad occipitium in decliue uertatur. nec Iuuenalis uerba hoc probant. Sed propter flexum capillorum. Quintiliano tradente, uertex dicitur, cuius hæc sunt uerba de octauo Oratoriarum institutionum, ut
uertex

vertex est contorta in se aqua, uel quicquid aliud similiter Vertex.
 uertitur, inde propter flexum capillorum pars summa capi-
 tis. Apuleius tamen id uerticem dici sentit, quod tenui cute
 capillisq; contegitur, in dogmate Platonis sic scribens. De-
 niq; ipsius capitis uerticem specta tenui cute contectum, ca-
 pillisq; hirsutum uidebis, aduersus uim frigoris & caloris.
 Plinius, & binos hominum tantum aliquibus uertices dat,
 & quibus ossibus coagmentetur caput, eleganter in undeci-
 mo naturalis historiae sic expressit, Vertices bini hominum
 tantum aliquibus, capitis ossa plana, tenuia, sine medullis,
 serratis pectinatim structa copagibus, perfracta non queunt
 solidari. Sed exempta modice non sunt letalia, inuicem eo-
 rum succedente corporea cicatrice infirmissima uris, durissi-
 ma psitacis.

GAL. Capitis anterior pars, sinciput. Iuuenalis,

Comedam ego flebile nati

Sinciput elixi.

Quousq; tendat, quadam generali diuisione declarauit Persi⁹.

Mihi festa luce coquatur.

Vrtica & scissa fumosum sinciput aure.

GEOR. Nisi eos hic putaret uel amentes, uel imperitos esse,
 in quorum manus scripta sua perueniunt, aut plae sileret,
 aut quae diceret, testimonijs ijs probaret, quibus sententia
 sua confirmari, non redargui posset. Nam dicat quæso, an duo
 in satyra clarissimi poetæ anteriore capitis partem, sinciput
 dici probent? Sane non. Immo inter edulia sinciput annu-
 merari inuunt, sine discrimine anterioris aut posterioris
 partis. nam fere apud doctos, sinciput partem significat ca- Sinciput.
 pitis porcini duntaxat conditam, & ad edendum paratam.

A 2 Plautus

Plautus in menæchmis. Sinciput aut polimenta porcina.
Plinius in octauo naturalis historiæ, Interdicta quoq; canis abdomina, glandia, testiculi, uulua, sincipita uerrina.
Macrobius saturnaliorū libro quarto, In coena summa sinciput aprugnum patinam piscium. Sed ut ex diuisione quam

Vertex.

ueteres & eruditi fecere, partes capitis distinguamus, iam primum uerticem eminentiorē partem appellabimus, tum coronam capitis ex Lactantiij uerbis trifariam diuidemus.

Frons.

In frontem anteriorem, & occiput posteriorem partem, media uero sunt tempora, quibus aures inhærēt. Præterea quicumq; latine locuti sunt, fronti semper occiput opposuerūt. Cato in re rustica, Frons propior occipitio est. Tu quoq; exponens tam ambitiose illud,

Fronte capillata post hæc occasio calua.

Sinciput

Manifeste doces frontem occipitio opponi. Phocas Grammaticus, Sinciput quasi semicaput, ex etymologia deducit. Idem sentire uidetur Diomedes grammaticus. Recentiores quidam quod *ἡξίχουα* græce dicitur, sinciput interpretantur, partē uidelicet eam, qua se frons ad uerticem attollit. In qua interpretatione multa diligentius requirenda forent, præsertim cum Celsus in octauo, capitis ossa, & ipsam caluariam describit, ubi de sanando uulnere, quod in osse fit præcipit. Occipitium fronti uelut e regione positum locet, Sincipitis nusq; mentionē faciens. Plinius item membratim historiam per partes corporis tractans de sincipite in totum silet.

GAL. Caput nudabant antiqui ob reuerētiam ostendentes nudata principaliori parte tanq; inermes sese dedere.

GEOR. Tecum non sentit Plinius in uigesimo octauo naturalis historiæ sic dicens. Capita autem aperiri aspectu magistratum,

stratuū, non uenerationis causa iussere, sed ut Varro autor est, ualitudinis, quo firmiora ualitudine ea fierent. Præterea indigna est dictio, principali qua tu utaris, qui tantopere dictiones nitidas, & tersam latinatatem ames. Nam apud quem principaliorem & principalius legisti? nisi forsan germanæ & Panfoniae gentis familiarem uocem Romanam putasti. Et quando de caluitio non parum multa anxie conquisiisti, cur magis ea non subiunxisti, quæ Plinius in undecimo naturalis historiae notauit, & apud poetas legunt? Esse uidelicet gentes naturaliter caluas, quales Miconij, qui capillo carentes gignunt. Vnde illud Lucilij, Miconij calua omnis iuuetus. & græce φαλακροί μυκόνιοι λέγονται. Nimisq; affectate autore Donato, dixit Terentius, Miconium hospitem Crispum.

GAL. Calindrū uitta, mitra mulierū, aut molliū uirorū, aut puerorū, sicut dare ostendim⁹ in inuectiua cōtra Philephū.
 GEOR. Iniuria afficis ueterum religionem, quorum sacerdotes uittati deos placabant, utpote qui ex tua sentētia molles & mulieres, non homines forent. Nostri quoq; sacerdotes atq; pontifices mitra & uittis capita redemiti molles & effæminati erunt, tum præcipue cum rei diuinæ operam dant. Mitra præterea nescis quid significet, quæ apud græcos nō solum pro ornatu capitis, sed pro fascia in loricae modum contexta, ad latera defendenda accipitur. At contra Franciscum Philephum Galeotus ὅς ἔστι πρὸς τὴν ἀθλῶν, hoc est, sus, in Palladem. Hic plura non dicam, nisi te nō minus hoc homine & ista tua in hominem eruditissimum petulantia, ludibrio literatis uiris ita fuisse, ut si Thersites Hectore ad singulare certamen prouocasset.

Capitis nudatio.
 Principalius & principalior non dicitur.

Mitra.

A 3 Gal.

GAL. Caput infestat præcipue pfora. Nam & aliorum membrorum est. Est autem pfora cutis asperitas, squammosa a scabie differens. Plinius in uigesimo, Scabiem, pruriginem, pforas.

GEOR. Hic ego Galeotum eiusdem scriptoris autoritate coarguam, quamquam satis per se reuincitur, quando Plinius scribens scabiem, pruriginem, pforas, non continuo uelit asperitatem cutis eam esse, Immo ex huius sensu sibi repugnans, cum in eodem uigesimo libro, ubi de cucumere syluestri, & elaterio loquitur, pforam & lichenas græca uelit esse uocabula, & latine impetiginem siue scabiem significare, hoc modo, Arida cum resina impetiginem & scabiem, quam pforam & lichenas uocant, sanat. Et recte sane, nam utraq; hæc dictio græca est, fitq; a uerbo græco $\psi\omega$, quod est scalpo, siue palpo. Nam qui pfora laborant, ulcera siue pustulas supra modum contingere, palpare & scalpere cupiunt.

Pfora.

GAL. Est quoque huius & aliorum membrorum porrigio, sic dicta, quasi porcigo, porcos enim afficit. Est autem porrigio minutus furfur. Horatius secundo Sermonum.

Vngere si caules oleo meliore caputq;.

Cœperis impexa scædum porrigine.

GEOR. Quod porrigio sit aliorum membrorum quam capitis, si caput accipimus, ut tu asseris, quicquid collo sustinetur, nega: Cornelius Celsus in sexto medicinae libro, qui in capillo, barba, & in supercilio tantum nasci hoc uitium dicit. Nec item minutus est furfur, immo squammulæ quædam a cute inter pilos resolutæ. Et quod porrigio dicatur, quasi porigo, huius etymologiæ autorem per te discere cupio. Sed ut magis indiligentia tua cognoscatur, Cornelij uerba subiiciemus.

Porrigio

Porrigo autē est, ubi inter pilos quaedam quasi squammulae surgunt, hae quoque a cute resoluuntur & interdum madent, multo saepius siccae sunt. Id euenit modo sine ulcere modo exulcerato loco huic quoque modo, malo odore & modo nullo accidente, fereque id in capillo fit, rarius in barba, aliquando etiam in supercilio. Nec minutum furfurem, nec a porcis nomen trahere hoc uitium corporis, tantus medicinae autor significat, quem non relegisse diligentius Galeoto turpe fuit.

GAL. Sed a capite capitatus est. Lucius Columella septimo, alij capitatas uineas, alij brachiatas magis probant.

GEOR. Per haec uerba, nemo quid capitatus sit, intelligit. at quanto rectius dixisset, a capite deduci capitatus. tum. quod significat in caput crescens, id quod Vergilius innuere uidetur in Priapea,

Non brassicarum fero gloriosior caules,

Betasue quantas hortus educat nullus.

Crescensue semper in suum caput porrum.

Et Martialis de porro capitato,

Mittit praecipuos nemoralis aritia porros.

In medio uirides stipite cerne comas.

In Moreto,

Et capiti debentes nomina porri.

Lucius Columella in duodecimo, Cultus autem porri capitati assidua sarcitio & stercoratio est. Plinius, capitato maior est ad eadem effectus. In tot scriptoribus hunc capitatum hominem capitati porri mentionem crebram non obseruasse, pro miraculo habendum est, nisi forte cecutientibus oculis, & puerili studio grauissimos latinae rei scriptores reuoluit.

Gal.

GAL. Capitis diminutivum, ut in Terentio legimus, Oledidum capitulum. hinc capitula parva quaedam rerum initia nuncupamus.

Capita librorum non capitula dici.

GEOR. Vt a capite capitulum fit per diminutionem sic parva initia in libris, potius capita quam capitula dicuntur & praecipue in legibus, Suetonius. Capiti legis Papiae. Cicero tum in epistolis, tum in actionibus in Verrem capita semper, capitula vero nunquam, quod exponens Asconius. Capita proprie in similibus dici asseuerat. Aulus Gellius. Quod in capite superiore a Critolao scriptum esse diximus. In capite dixit, non

Capitula

in capitulo, sed apud Plinium, Capitula ea legimus, quae columnis adduntur. Vnde in trigesimo sexto, Proximum columnis spirae subditae, & capitula addita.

GAL. Capillus, quo caput tegitur, multa sortitur nomina. Nam cirrus uocatur. Persius,

Ten cirratorum centum dictata fuisse
Pro nihilo pendas. Quidius,

Cirris & adempto nomen sortita capillo.

Et cirrinam Vergilius sub hoc nomine dedit, quia de filia Nisi mentionem facit. Est autem cirrus plusculi capilli coadunati in modum caudae pendens. Vnde cirres ostrea quaedam capitata dicta sunt. Nam multa huiusmodi in mari reperuntur. Et Plinius cum de conchis meminit, iam distinctione ungulata, crinita, crispa. Martialis,
Teque iuuant cirres, & pelle melandria cana.

Cirris.

GEOR. Quod cirris a cirro dicatur, ut tu sentis, nec res ipsa nec poetae sensus hoc uolunt. Siquidem a uerbo graeco κείρω, quod incido latine, cirris deriuatur, quod poetae uerbis declaratur, & adempto nomen sortita capillo, quasi quod capillum patri

patri adempserit, cirris appelletur. Sed tu cum dicis cirrum Cirrus.
 esse plusculos capillos coadunatos in modum caudæ pen-
 dentis, tecum pugnas, quia in capite auis, quam Galli Alau-
 dam, alij Gallericum, quidam Cassitam dixerunt, plumæ in
 modum caudæ non pendeant, sed in Galeri formam in acutum
 arrectæ stent, hincq; nomē Varrone autore trahat. Sic em
 ait, Galerulus & motacilla altera q; in capite habet plumā
 elatam, altera q; semper moueat caudam. Porro q; temere
 & indocte legis illud Martialis,

Teq; iuuant cirres & pelle melandria cana.

Interpretaris enim ostēda esse cirres, ingerēs inscitissime uer-
 ba quædam Plinij, nihil ad hanc rem pertinentia, cum ubiq;
 nisi in ijs codicibus qui te emendatore deprauati fuerant, le-
 gatur.

Teq; iuuant gerres, & pelle melandria cana.

Cui nostræ lectioni assentitur Plinius in tricesimo secundo
 naturalis historiæ, ubi enumerat plurima animalia in mari
 uiuentia, Conger, gerres, galeos, garros, nipus, hippiros, hi-
 rundo. Et idem Martialis in xij. Fuisse gerres aut inutiles
 menas, Odor impudicus urcei fatebatur, Qualē mari
 næ misit aura piscinæ.

GAL. Cincinnus etiam dicuntur plusculi capilli intorti, quos
 Martialis annulos uocauit secundo epigrammatum.

GEOR. Quod autē capilli plusculi intorti sint cincinni, quos Cincinn⁹
 Martialis annulos uocet, nemo nisi tu dicit. Ergo cum dictio
 græca sit, a græcis scriptoribus quærenda est, apud quos le-
 gimus cincinnium a *κίρκι* specie olei deriuari, eosq; dunta-
 xat esse capillos, qui ita demum intorti sint, ut oleo perfusi,
 madescant. Cratinus uero *σημονίασ* cincinnos dixit, autore

B Polluce

Polluce, quod sint stamini propter tenuitatem similes.
 GAL. In medio fere frontis uena quædam recta, quam per
 cuti ut sanguis effluat, in delirio medici iubent. Nam si fre
 neticus sanguinis diminutione eget, periculosum est brachi
 um manumue incidere, ne delirans illæ uenæ ligamentū tra
 bet, ac intercidat, sibiq; ipsi mortis causam afferat. Ideo Iu
 uenalis ut omnino insanum ostenderet, & furiosum dicit.

O medici mediam pertundite uenam.

GEOR. Magis insanice & furere se his uerbis arguit Galeo
 tus q̄ Iuuenalis Vrsidiū. Cui non frontis uenā, sed brachii
 ad phrenasim tollendā uulnerari iubebat, quando nulla in
 fronte sit uena in furore ferienda, aut quæ media dicatur. Im
 mo hercule peritissimi medicorū in brachio eam aiunt esse
 quæ q̄ epati & cerebro sanando cōmunis sit media dicitur.
 Num curandis insanis uincula defuerit & custodes? qui eos
 seruet, manusq; constringat? aur nō æque facile frontis liga
 mēta, ac brachij aut manus dissoluere ac abijcere furēs ualeat
 GAL. Supercilia in tutela Iunonis ueteres esse dixerūt. Nā
 his oculi proteguntur, per quos luce fruimur, quam Iunoni
 tribuunt, unde Lucina dicta.

Vena in
 furore in/
 cidenda.

Lotos ca/
 pillata.

GEOR. Hæc Pompeius Festus ait, nō. Galeotus iactabūdit
 & perinde indiligens. Nā si sedulo Pliniū legisset, uel quæ le
 git obseruasset, uel meminisset, qui paulo ante in ostentanda
 doctrina dixit, quippe defraudans laude sua Plinium, & lo
 totam illam uetustam Romæ capillatam dixerunt, quia ad eā
 capillus uestalium uirginum ferebatur, illud subdidisset,
 quod in eodem loco sequitur, diuersum scilicet a festo. Ro
 mæ uero lotos in Lucinæ area anno qui fuit sine magistrati
 bus cclxix. urbis, æde condita, incertum ipsa quantum ue
 rustior.

tustior, esse quidem vetustiore non est dubium, cum ab eo Lucina nominetur, hunc circiter annum habet antiquio Lucina rem, sed incerta eius ætas quæ capillata dicitur, quoniã Ve capillata. staliu uirginu capillus ad eam defertur. Conueniẽs erat uel ad ostentationem, in quo dissideant duo non incelebres scriptores ostendere, atq; adeo magis cum particulam uerborum Plinij & annotauerit, & in explicationem sententiæ suæ protulerit.

GAL. Glaber enim sine pilis dicitur, unde facetiarum suarum memor Plautus in Aulularia, Tu istum gallum si sapi glabrionem reddes mihi. Gallus gẽtem & pullum significat, & glabrionum familia Romæ erat. Vnde Acilius glabrio uir Romanus fuit, hic sermo uidebatur insinuare, ut ex Gallo Romanum faceret cum diceret, ut depilaret glabrum pullumq; redderet.

GEOR. Si lepidissimi Plauti hoc modo sales enarrentur, ex facetissimis, non modo infaceti & insoues, sed uanissimi, & insulsæ cuiusdam impudentiæ, ne dicam affectationes deridiculæ forent. Nam quod uicinitatis habet, aut similitudinis uenustæ, Glabrionum familia cum Gallis gallinaceis, aut gens Gallica cum familia Romana, An magis ego iuxta tecum desipere uidebor, si de ratione salium atque facetiarum, hac in parte quicquam egero. quando non glabrionem, sed glabriorem quippe a glabro comparatiuum Glabrior legatur. Est enim glaber carens pilis, unde glabrior nascitur, a glaber. atque glabellus in diminutione. Quod sic esse cõfirmat Nonius Marcellus, quem optarem tam hunc hominem, quam nescio quosdam nostri temporis grammaticos accuratius lectitasse, ne festiuum dictum de historia theatri sum-

ptū obturbassent interpretatione uanissima. Respōde que-
 so bone præceptor. Nonne sequitur. Reddas qua uolus lu-
 dius est. Quod si glabrimonem legeris, & sensus inconstans
 atque diuulsus & fluctuans fuerit, & solæcon facies nulla
 ratione excusandum, aut ulla licentia ferendum. Ergo in li-
 bro de doctorum indagine sic legimus, quod ludis præcibus
 pueri essent glabri ac depiles propter ætatem, quos antiqui
 ludios appellabant, ut est in primo Varronis de uita panti-
 Ideo Plautus in Aulularia. Tu istum gallum si sapi glabri-
 orem reddes, quæ uolus ludius. Hinc satis noscitur legendum
 esse glabriorem, non glabrimonem. Et qua ratione Plautus hæc
 dixerit, in enarrationem huius loci plura dicemus, cum Au-
 lulariam Plauti interpretabimur, cuius an hic uersus foret,
 prisca grammatici concertarunt.

GAL. Sed nasus pro signo uituperationis ponitur, nam ita
 Plinius in præmio naturalis historię. Quod si hoc Lu-
 cilius qui primus cōdidit stili nasum legerit quasi abusione
 & uituperationem reputabit. Primus enim satyricum carmen cō-
 didit. In quo utique uituperatio uniuscuiusque continetur. Na-
 sum autem dixit, quasi uituperationis signum, hætenus Plinius
 GEOR. Adeo caret naso Galeotus, ut illi non soboleat hanc
 compositionem uerborum Plinij non esse, & nequeat Roma-
 na uerba a puerili interpretatione discernere, nam illud solum
 Plinij est. Quod si hoc Lucilius qui primum cōdidit stili na-
 sum, dicendum sibi putauit, Cicero mutuandum, præsertim
 cum de repu. scriberet, quanto nos causatius ab aliquo iudice
 defendimur. Cætera a grammaticulo in explanatione nasi inter-
 posita fuerunt.

GAL. Nasus enim sagacem sapientiam recte representat,
 sumpta

sumpra translatione ab animalibus. nā canes & uultures ol/
fatu inquirunt & quaedam animantes sola odoratione suos
ab alienis discernunt. Sapiens ergo & cautus est, qui odora/
tu obstrusa quæq; intelligit. Martialis,
Non cuiq; datum est habere nasum,
hoc est sagacem intelligentiam. Horatius primo Sermonū,
Ut pleriq; solent naso suspendis adunco

Ignotos, ut me libertino patre natum,
GEOR. Quo plura de naso anxie congeris, hoc ineptius &
magis confuse loqueris, scilicet ignorans cuius gratia eruditi
uirii locantes, toties nasi meminerint. Immo a teipso dissen/
tis, nam qui paulo ante scripsisti, nasum pro signo uitupera/
tionis accipi, supposititia quaedam de procemio Plinij uer/
ba proferens. Nunc illud Martialis in Ceciliij uituperationē
dictū, Non cuiq; datū est habere nasum, hoc est, sagacē
intelligentiam exponis. Quod si hic sensus esset, Garrula
nimirum & stulta numerosa illa ad urbanitatem Ceciliij cō/
paratio iure dici posset, nec minus Horatianum illud, ut ple/
riq; solent, Naso suspendis adunco, pro insulsiſſimo habere
tur. Sed dicit quispiam quid sentit poeta festiuus cum dixit
non cuiq; datum est habere nasum, hoc uideñcet cum ri/
su & contracto in rugas, uelut uituperanti naso alio incesse
re, quando non sagaci intelligentiæ, sed subdolæ irrisioni,
Plinio tradente, noui moris nasum dicauere. Cui interpreta/
tioni consentit, tum illud. Et pueri nasum rhinocerotis ha/
bent, tum illud maxime quod sequitur, Ludit qui solita pro/
cacitate, Non est Sextius ille, sed Caballus. Fuit sane Sexti/
us hic parum liberali ioco, & mordaci dicto, nimis uehe/
mens & acer, unde Sextiana dicta sibi ascribi, Cicero in qua

B 3 dam

dā epistola ad Volumnium conqueritur. Apud Senecam
Item in declamationibus testium legimus declamatorem
dicacem ad modum, Vnde non incommode Testius legi
posset.

GAL. Polypus nasi morbus est. In naribus enim caro cor-
rupta radices agit plurimas, quæ tanquam pedes sunt. Et hinc
nomen accepit. Nam polypus piscis est, quem latini remo,
ram uocant.

GEOR. Nimis audaci licentia, ne dicam arrogantia est Ga-
leotus, qui sibi id licere putat, quod priscis & eruditis uiris
nunquam concessum est, ut ex sua sententiā rem quampiam
definirent. Nimisq; sibi arrogat in interpretatione dictio-
num. Nam quem medicinæ scriptorem usquam legimus,
sic polypum morbum definisse, ut sit caro corrupta radices
agens plurimas, quæ tanq; pedes sint. Quod si græcorum
scriptorum illi copia non fuit, saltem a Cornelio Celfo in
septimo hoc discere potuit, ubi de morbis qui nares exulce-
rant atque infestant, paulo latius præcipit. Polypus uero est
caruncula, modo alba, modo subrubra, quæ narium ossi in-
hæret, & modo ad labra pendens nares implet, modo re-
tro per id foramen, quo spiritus a naribus ad fauces de-
scendit, adeo increscit, uti post uiam conspici possit, stran-
gulatque hominem, maxime Euro aut Austro flante. fere
que mollis est, raro dura, eaque magis spiritum impedit, &
nares dilatat, quæ fere carcinodes est. Cornelius longe ali-
ter a nostro præceptore morbum hunc describit. Sed quia
de causa nominis certari potest, hoc est cur polypus dica-
tur, Pauli Aegynitæ medici clarissimi uerba subiugemus la-
tine, ut potuimus interpretata. ὁ πολύπους ἄγκυρα ἐστὶν ἀπὸ τῆς

Polypus.

ἐν τῷ τῷ ῥῆσι συνιστάμενος, ὠνομασμένον ἀπὸ τῆς τοῦ θαλαττίου πο-
 λύποδος ἐμφερείας, ὅτι τῆς ἐκείνου προσέοικε σαρκί. Polypus
 tumor est præter naturam in naribus consistens a similitudi-
 ne marini polypi nominatus, quod eius carni similis sit.
 Hic affirmat morbum a carne polypi, quæ mollissima est
 denominatum assentiens uidelicet Cornelio Celso, quem
 in primis imitari mihi uidetur. Hic ego quando me tem-
 pus & res ipsa morbi admonuit non præteribo. Nasum ho-
 minis duobus uitis, uel potius duplici ulcerum genere la-
 borare, quod utrunque malum de marinis piscibus nomen
 accepit, hoc est Ozæna & Polypo. Ozænam dicit esse Cor-
 nelius Celsus cum ulcera circa nares sunt, pluresue crustæ, &
 odorem fœdum habent, cui malo uix potest succurri. Et Pli-
 nius in nono naturalis historiæ. Polyporum genera & oza-
 na dicta a grauitatis odore. Polypum uero iam a pisce de-
 minari docuimus. Sed ne quispiam de similitudine carnis
 addubitauerit, illud addimus ab Aristotele & a Plinio sem-
 per polypum inter μαλάκια, hoc est mollia annumerari.
 At quam non dico impropria, sed longæ alienæ significati-
 onis dictione. Polypum Remoram latine Galeotus uocat
 quando polypo, & si græcum est tanquam recepto, & ciuita-
 te Romana donato, latinus utatur. Et Remora is piscis la-
 tine dicatur, ut ait Plinius naturalis historiæ tricesimo secun-
 do, quem Græci ἔχινον uocitent. Quas autem partes tan-
 quam pedes ait esse, Græci πλεκτοίνας, nostri uero flagella
 cirros & acceptabula appellant.

GAL. Ipsæ malæ ab antiquis genæ uocabantur, huius rei te-
 stis est Plinius xi. naturalis historiæ his uerbis. Malæ hominū
 tantū, quas præci genas uocabant, ex duodecim tabularum

inter

Ozæna.

Polypus.

Malæ.

Genæ.

interdicto, radi eas in fœminis uetantes, pudoris hæc fedus
ubi maxime ostenditur rubor.

GEOR. Pro falsario hic accusandus, qui uerbis Plinij addit
non nihil diuersissimum, sane a scriptoris sententiâ. Nã in
decimo naturalis historiæ, ubi hæc leguntur in fœminis, ni
q̃ habetur. Sed ubi repertum est, malas fœminarum radi
Quin potius aut purpurifata, aut cerusata, uel cum oppro
briis, illis obijciuntur, nisi fortasse hic olim putauit fœminas
fuisse barbata, & cultris tonsorijs indiguisse.

GAL. Pupula diminutiuum pupilla, illud significat, quo in
tuemur. Vnde in sacris literis legitur. Et pupillæ oculorum
eius non uidebunt.

GEOR. Nisi autorem ostenderis, apud quem ratione me
tri cogar pupillam legere penultima producta, potius testi
monio & autoritate Lucretij, Vergilij, & Horatij ductus,
contendam pupulam tãtum dici, penultima correpta, quo
rũ uersus ideo adducere supersedeo, quod tu eos annota
ris. Sed quando tam multa de pupula loqueris, illud miror
te siluisse, quod in undecimo naturalis historiæ Plinius ait
Adeo absolutam uim speculi in oculis esse, ut tam parua
ta pupula, totam imaginem reddat hominis. Ea causa est
ut plerũq̃ alitum e manibus hominum oculos potissimum
appetant, quod effigiem suam in his cernentes, uelut ad co
gnata sua desyderia tendunt.

GAL. Est etiam oculi malum glaucoma, Tunc enim oculi
uidi & plumbei coloris apparent, quod curari difficilli
mum est.

GEOR. Qualitatem huius morbi incite atque imperfecte
expressit, id quod miror factũ esse ab eo, q̃ se Cornelij Celli
assiduam

Pupula
dici pe
nultima
correpta.

assiduum lectorem iacet. Nam hic autor sub uitio, quod suffusionem appellant, glaucoma locat. Sed Paulus Aegy-
nita, glaucoma & hypochyma, ueteres medicos unum exi-
stimasse dicit. Recentiores uero putauerunt, Glaucomata
esse passionem humiditatis cristallinae commutatae in glau-
cum. Hypochymata uero, quae Cornelius Celsus suffusio-
nes appellat, cum humores infusi, inter corneam & cristalli-
nam tunicam congelantur. Sed de glaucomate diligentius
scribemus, cum illud Plauti in Milite interpretabimur glau-
comam ob oculos obijciemus.

Glauco/
mata.
Hypo/
chymata.

GAL. Cæsij autē oculi, quasi cælij, id est, cyanei coloris a uete-
ribus dicti sunt, & ij quoq; flauī appellant, quales Mineruæ
fuisse dixit poeta in Priapeis.

GEOR. Expectabam hoc loco commemorari a Galeoto,
quæ de Pallade Cæsia, & de glauco colore, Au. Gellius in se-
cundo noctium atticarū cum Fauorino tractata scribit, hoc
est, glaucopin dici Mineruam, quæ a latinis dicitur Cæsia. &
quomodo glaucus color cum flauo cōuenire dicatur. Nam
non minus uideretur dissentaneum, græcos glaucopin dixisse
Pallada, hoc est, glaucorum oculorū. Et Vergiliū in Pria-
peis dixisse,

Minerua flauo lumine est.

Quod illud Ennī, de quo Fauorinus dubitasset, nisi uarietate
flauī coloris enarrasset. Est enim uersus Ennī talis,
Verrunt extemplo placide mare marmore flauo.

Cœruleum spumat mare confecta rate pulsum.

Sed cui libuerit discere, quomodo cœruleum mare cum fla-
uo conueniat, legat Atticas noctes.

GAL. Angulī oculorum, de quibus Iuuenalis,

C Si prurit

Si prurit frictus ocelli Angulus.

Alio uocabulo hirci, siue hirculi a Suetonio de uitij corpore, ut ait Seruius dicti sunt. Quod Seruij ac Suetonij dictum confirmat Festi autoritas, qui hircitalos pueros dicit ait, qui primo uirilitem suam experiuntur.

Hirci/
tali.

GEOR. Festi uerba nequaquam cum Seruij & Suetonij sententia conuenire possunt. Nam hircitali pueri ab hircis animalis mali olido nascuntur, non ab hircis oculorum. Quod ut apertius cognoscatur, quæ Censorinus ad Cæcilium de uarietate atatum nostrarum conscribat, appositum. In secunda hebdomade, uel incipiente tertia, uocem crassiorem & inæquabilem fieri aiunt. quod Aristoteles appellat antiqui, nostri hircitalire. Et inde ipsos hircitalos appellari, quod tunc corpus hircum olere incipiat.

GAL. Licet Pterigium etiam de alijs dicatur. Nam caro superuacua, unguis digitosque crescendo operiens, hoc nomine appellatur.

GEOR. Hæc non diceret Galeotus, si sextum Cornelij Celsi librum perlegisset, ubi de digitorum ulceribus hæc scribit. In iisdem recedere ab ungue caruncula, cum magno dolore conseruit, pterigion graeci appellant. Carunculam discedere ab ungue non crescendo operire dicit. Et sane ab etymologia dictionis hoc non discrepat, siquidem pterigion diminutiuum uidetur esse a πτερον id est, ab ala, quam tunc maxime efficere uidetur caro ab unguis discedens.

Pterigiū.

GAL. A mala maxilla est diminutiuum uoce, non significatione, non enim sic uocatur, quia sit mala parua, sed quia infra malam locatur.

GEOR. Quamuis Priscianus præcipiat figura diminutiuam maxillam

maxillam a mala deriuari, Tamen apud me plus momenti Maxilla.
 habet Cicero in libro de Oratore perfecto ad Brutum scri-
 bens, per detractionem mediæ literæ, uel potius, syllabæ, a
 maxilla malam esse factam.

GAL. Os osculum facit, quod duo significat. Est enim oscu-
 lum os paruum. Ouidius primo metamorphoseon,

Videt oscula quæ non Est uidisse satis.

Et huius quoq; diminutiuum apud idoneos constat. Ver-
 giliius primo Georgicorum,

Oscilla ex alta suspendunt mollia pitui.

GEOR. Cum tam multa hic magister undiq; conquirat, ut
 nihil omnino docens, aliquid docere uideatur, quæ in enar-
 rationem Vergiliani uersus Seruius & Macrobius dicant,
 reticere non debebat. Sed ego ut lectori hac in parte satiffa-
 ciam, quod nuper apud Pomp. Festum de oscillis pluribus
 expositis uerbis offenderim, id subiiciam. Oscilla sancta di-
 ci ait, quod oscellent, id est, inclinent, præcipitesq; efferantur
 oscillantes. At Cornificius ab eo quod oscelari sint soliti per
 sonis per uerecundiam, qui eo genere lusus utebant. Causa
 autem eius iactationis proditur. Latinus rex qui prælio, quod
 ei fuit aduersus Mezentium Ceritum regem, nusq; appa-
 ruerit, iudicatusq; sit Iuppiter factus latiaris. Itaq; sic eius
 diebus feriatos liberos seruosq; requirere eum non solum in
 terris, sed etiã qua uidet cælum posse adiri per oscillatione
 uelut imaginem quandam uitæ humanæ, in qua altissima
 interdum in imum deprimuntur, interdum infima ad sum-
 mum efferuntur, atq; ideo memoriam quoq; redintegrari
 initio acceptæ uitæ per motus cunarum, lactisq; alimentum,
 quia per eos dies feriarum, & oscillis moueantur, & lactea

Oscilla
sancta.

Oscelari.

Iuppiter
latiaris.

C 2 potione

potione utantur. Nec desunt qui exemplum græcorū secutos putent Italos. quod illi cum iniuria interfecto Icaro. Erigone filia eius dolore impulsā, suspensio perijisset, per simulationem puellam quærent, atq; manes eius placarēt. Sed de hac fabula plura non dicam, quando Vergilianus interpres exactissime eam conscribat.

GAL. A radice inferioris labij mentum sumit initium, quod licet hominī tantum tribuat Plinius. Tamen apud Plautum legimus in menæchmis, Glandionicā suillam, lardum, pernam itidem, aut sinciput, aut menta porcina.

Plauti
locus.

GEOR. Et uera dicit Plinius, nec Plautus illi repugnat. Nam siue librariorum uitio, siue corrigentium ignorantia, ubi polimenta legebatur, menta scriptum est, quemadmodum in eadē Comœdia pluribus in locis lectio uera demutata fuit, ut illud Schatamia pro spatalia. Et ubi spurcatur nasum a summa, Et cygno qui lucet patre, mosco prognatū patre, & alia multa quæ suo loco confutabimus. Sed dicet quispiam,

Polimēta

Cur hic Polimenta potius quàm menta legendum esse ais? hæc nempe de causa, quod testiculos porcinos autore Festo, polimenta legimus a priscis appellari. Esto dicet Gasteotus. An statim inter præciosa edulia porcinos testiculos annumerabimus? Quid ni? quando in octauo naturalis historiae de sue Plinius hæc dicat. Neque alio ex animali numerosior materia ganæ, quinquaginta prope saporibus, cum cæteris singulis, hinc censoriarum legum pagina. Interdicta quoque cœnis, abdomina, glandia, testiculi, uulua, sincipita uerrina. Ex hac Plinij sententia materiam ganæ præstitisse testiculos, uetitosque fuisse legibus sumptuarijs satis constat. Quare si polimēta legerimus, ex nepotū iudicio desiderio gulæ.

gulae satifficiemus. Et duo peregregij autores conuenientia non discrepantia dicent. Sed illud silere non sustineo. Si menta porcina petiuisset mulier. quae unctius ac delicias quidam sibi dari cupiebat, quo pacto menta porcina uel studiosius & opipare ualde condita incitamentum gulae fuissent. Verum plura destinato huic enarrationi loco in hoc genere scribemus.

GAL. A uultu uultuosus, quod tristem significat, ut ait Nonius, allegans Ciceronem, In quo cum effeceris nequid ineptum sit aut uultuosum. Vultuosus.

GEOR. Infrequens nimirum & negligens Ciceronis lector fuit Galeotus, utpote qui non obseruauerit, in quo Ciceronis opere haec legantur, quae in libro Ciceronis ad Brutum de optimo genere dicendi habentur.

GAL. A collo autem decollare uerbum, & collare nomen descendit. Primum omnibus notum. Secundum autem pro uinculo colli accipi sentit Nonius.

GEOR. Verbi significationem quam omnibus notam esse ait, tantus Latinae linguae magister. Vel sponsione grandifecta, contenderim eum ignorasse. Nam decollare non solum significat securi cedere, sed & decipere. hic nos pro more nostro autoritatem afferemus eius grammatici, qui haec dicat. Diomedes itaque in primo de arte grammatica haec ait. Decollo decollauit, hoc uerbum apud ueteres decipio significat, ut apud Plautum, Vna est quae decollauit. Item Lucilius duodecimo, quibus fructibus me decollauit. Quae significatio apud Fenestellam aliter inuenitur, in epitomatum secundo, quemadmodum Caesar a piratis captus sit, utque eos postea ceperit & decollauerit. Veteres autem securi caesos dicebant.

C. 3. has uerbi

has uerbi significationes cur Galeotus non explicuit? An quia temere pleraque omnia eructat, an quia nullum illi commertium nec fuit, nec est cum his scriptoribus, qui linguæ latinæ proprietatē, & remotiorū uocum significationes indagauerunt. Cur item aliud uerbum a collo factum non protulit, quo Varro & Suetonius utuntur? hoc est, subcollo subcollas. Suetonius in Othonis uita, Donec omiſſa mora subcollatus, & a præſente comitatu imperator cōſalutatus, subcollatus, quasi subiicientibus colla militibus sublatus. Varro in tertio rerum rusticarum libro, de apibus loquens, Regem suum sequuntur, quodcumque it, & fessum subleuant, & si nequit uolare, subcollant quod eum seruare uolunt.

GAL. Sed inter omnes acutissimus est, qui quodam rigore neruorum, modo scapulis, & hunc episteton, modo mentū corpori, & hunc prostoton, modo rectam & immobilem ceruicem intendit, & hunc τετάνομ græci appellant.

GEOR. Hæc morborum genera græcis uocabulis a nostris expressa, ita ut græce leguntur scribenda erant, atque eo accuratius quod iisdem Cornelij Celsi uerbis illa explicet. Erat præterea etymologia dictionum subiungenda, tum ut lucidius morbos aperiret, tum etiā ut ex ratione orthographiæ, res ita pateret, ut posthac confundi non posset. Ergo opisthotonon dicimus rigorem, quo caput scapulis intenditur ab ὀπίσθεν, quod retro significat, & τόνοσ, quod est rigor. Emprosthotonon quando mentum pectori annectitur ab ἐμπροσθεν, quod est ante. Tetanon uero quod immobilem ceruicem intendit ἀπὸ τοῦ τετάδει, quod est intendi.

GAL. Segmentū autē hac ratione ornatiore torquem significat, quia collum circuit. Nam segmentū circulus est.

Geor.

Subcol/
lare.

Opistho/
tonus.

Empro/
sthoton?

Tetanus.

GEOR. Infirma sane ratio, ut quæ nulla etymologia, nullaq; docta autoritate nitatur. An non longe melius sic dixisset, Segmentum a secando natum uidetur, nam ea figura a seco fit segmentum, qua a fingo figmentum, a pingo pigmentum, a stringo stringentum. Quod testimonio Plinij confirmari potest, qui de ratione secandi marmoris hæc scribit. Crassior enim arena laxioribus segmentis terit, & plus erodit marmoris, maiusq; opus scabriciæ polituræ relinquit.

Segmentū

GAL. Et apud Sclauinos nunc in usū est modus ille antiquorum.

GEOR. Audaculo uerborum fictori tanta non conceditur licentia citra analogiæ rationem, aut autoritate non allata.

Nam etsi licuit, semperq; licebit.

Signatum præsentem nota producere uerbum.

Tamen non permissum est uoce noua, immo barbara latinum sermonem contaminare. Quare uis & præsentem Galeoti uerba non improbant, sed potius fecundo gratulentur ingenio, & posteris subeuntibus nouis rebus, linguam nostram scupletare non formident, uelim a Galeoto doceri, qua figura, quæ ueritate fretus Sclauinos dixerit, cum hisce populi maris Adriatici accolæ p littoris possessione Liburni, tum Illyrij atq; Dalmatæ a priscis historicis appellantur.

Liburni.
Illyrij.
Dalmatæ

GAL. Horatius Flaccus in libro Sermonum, fasciolas cubitale focalia.

GEOR. Diligētior quiuis præceptor quid sint focalia exponere tentasset. Et enim locus hic non uulgarem explanationem postulat, quanq; id uerbū p notho Flacci interpretes præterierunt.

Focalia.

Focale.

præterierunt. Ergo quid sint focalia quantum ex uaria & diligenti lectione assecutus mihi uideor fuisse aperiam. Focale est uelut fascia quædam collum ambiens, quod fauces præfringere non sineret, quippe pronunciationi conducent. Seneca in tertio naturalium quæstionum, Videbis quosdam graciles & paliolo focaliq; circumdatos pallentes & agros. Quintilianus in undecimo paliolum sicut fascias, quibus crura uestiuntur & focalia, & aurium ligamenta sola examinare potest ualitudo. Illudq; affirmauerim, de focali intellexisse Valerium Martialem, cum ait

Quid recitaturus circundas uellera collo,

Conueniunt nostris auribus ista magis.

Legit' eiusdē hoc distichon, quæuis a quibusdā expunctum,
Si recitaturus dederō tibi forte libellum,

Hoc focale tuas asserat auriculas.

Focane
palmes.

Ne abnuero a fauce nasci focale, quemadmodum & focaneus palmes apud Columellam, qui in fauce uitis nascitur. GAL. Palmam autem arborem propter frondis similitudinem dixerunt, & caricas uocauerunt dactylos, quia dactyli sunt digiti, & caricae palmarum digiti uidentur.

Palmæ
fructus
uarie dici

GEOR. Palmæ fructus nunc dactylos alibi palmulas atq; scandalises, nec non margaridas, atq; etiam careotas, siue careotum in neutro genere, siue careotidas apud idoneos

Caricæ.

scriptores græcorum & latinorum legimus appellari. Caricas uero in ficorum genere, autore Plinio deprehendimus his uerbis, Syria præter hanc peculiare habet arbores in nucum genere. pistacea nota prodesse aduersus serpentium morsus, traduntur in potu & cibo. In ficorum autem caricas minoris eius generis, quæ coctana uocant. Quæ uerba im-

memor

memor hic Galeotus aduersus sententiam suam paulo in/ fra de ficis præcipiens adducit. Ouidius quoq; in primo Fa/ storum, Caricas aliud esse a palma, hoc uersu ostendit,

Quid uult palma sibi, rugosaq; carica dixi.

GAL. Dextram supplices osculabantur. Lucanus,

Oscula poluta fixisse trementia dextræ.

Et qui iurabāt per dextrā, tanq̄ fidei sedem, & uirtutis mini/ strā deierabant.

GEOR. Nec soli supplices dextram osculabantur, cū huius/ modi osculum uenerantis magis esset, q̄ supplicantis, nec Dextra
quare
osculabāt dextra nisi auersa, oscum gratia petebatur, In fide uero Pli/ nio autore porrigebatur, & ut idem in uicesimo octauo ait, In adorando dextram ad osculum deferrimus, totumq; cor/ pus circumagimus quod in læuum fecisse Galliā religiosius putant. Quanto ergo distinctius scripsisset hoc modo, De/ xtram uenerantes auersam petunt, non supplices. Nam qui dextrā reducis Marij osculabantur non supplicationis, sed uenerationis gratia faciebant, cum id signi ad discernendos amicos Marius suis dedisset.

GAL. Digitorū percussus uocatur cōdylus, digitis em̄ com/ plicatis, aut medio digito ab ipso pollice eūte condylus est

GEOR. Demosthenes in festis Liberi condylo percussus a Midia, si condylus est is, quem Galeotus diffinit, incōmode & inepte tantos affectus, & grauem illam inuidiam ex par/ te percussi corporis, ex uultu ferientis, & ex habitu adueri/ rio quæsiuit. Plutarchus quoque scribens eum quem castor condylo percussisset, statim mortuum, in cacozeliam inci/ dit, Si digito ictus animam expirauit. Sed arroganter & in/ docte de dictione græca hic præcepit. Ergo ex græcis auto/

D ribus

Cōdylus

ribus & significationem & etymon sumemus, qui dicunt iuncturas articulorum in digitis, & eminentes stricta in pugnium, palma, nodos, cōdylos appellari. quatuorq; digiti, aut toribus Aristotele & Polluce, ternos habent cōdylos, pollex uero duos. Igitur per condylum percussio fiet, cum manu compressa nodis digitorum aliquem cedimus. deducitur autem hæc dictio ab κόνδυλος, παρὰ τὴν κάμψιν τῶν δακτύλων. ὡσανεὶ κόνδυλοι ὄντες, πρὶ αὐτοῦς γὰρ, ἢ κάμψις τῶν δακτύλων ἐγγίνεται.

GAL. Condylomata autem a quadam similitudine dicuntur cæcæ Hæmorrhoides, & tubercula quædam corporis.

Condyloma.

GEOR. Non uidet hic magister, si condylomata sunt tubercula quædam corporis, nihil cum suo condylo similitudinis haberi. Sed nec cæcæ Hæmorrhoides sunt condylomata, immo aliud de quibus suo loco dicemus. Nā Iulius pollux de morbis corporis scribens, cōdyloma inquit, nascitur circa coronam podicis, tuberculū uidelicet sanabile, & circa sedem fiunt condylomata magna, sed nō laboriosa. Iuniores præterea medicos si consulueris, disces condylomata nō esse Hæmorrhoides, sed eminentes tumores, nunc molles, nunc duros figura rotunda & nihil emittentes.

GAL. Cēlū insertū est corporis trunco, Nā truncus sine pedibus & manibus ac capite græce thorax dicitur. Corneli⁹ Celsus. iij. Sudor autē & consuetudine, & modo, & tempore ex toto thorace & ceruicibus atq; etiā capite erumpit, pedibus tantūmodo & cruribus siccoribus atq; frigentibus.

GEOR. His uerbis Cornelius ne nimium quidem signare uidetur, id græce thoracem dici, quod latini truncum auctore Galeoto uocitent. Nec Vergilius truncum Priami appellauit

lauit, quod ei defecuiſſet Pyrrhus manus & pedes. Sed tantum ſublato capite dixit.

Iacet ingens litore truncus,

Auullumq; humeris caput, & ſine nomine corpus.

Sed quid thorax? Idem Iulius thoracem appellat quicquid Thorax. anterioris duntaxat partis a collo uſq; in coxendices protēditur, quem conficiunt crates coſtarum qui & ὄλμος hoc eſt mortarium dicitur. Medici tamen in refectionibus humani corporis thoracē accipiunt inane quiddā in pectore extremas coſtarū partes utrinq; contingens. Vnde legimus Plinīū ſæpe dicentē, thoracis uitia purgat, & idem ad uitia thoracis, Quæ ſignificatio non tam late patet, ut de omnibus morbis, qui in trunco corporis Galeoti more naſcuntur intelligatur, ſed de his duntaxat, qui intra ſepta pectoris continētur. Dormitabat nimirum Galeotus cū Celſum legeret. Nā ſi uigilans fuiſſet, quæ ſubiiciemus uerba de Cornelij quinto libro ſumpta, non præteriſſes. Itemque ſi fiſtula os, uel cartilaginem, uel neruum, uel muſculos læſit, ſi articulum occupauit. Si uel ad ueſicam, uel ad pulmonem, uel ad uuluam, uel ad grandes uenas arteriaſue, uel ad inania, ut guttur, Stomachum, thoracem, penetrat. Abunde iam ex his patet Cornelium Celſum thoracem accipere pro parte concaua, de qua diximus, & ruruſum de tuſſi loquens Cornelius thoracem tuſſi obnoxium docet. Ergo thorax pro ea parte corporis, quam Iulius terminat, & eā concauitate, quam medici aiunt apud illuſtres ſcriptores accipitur.

GAL. Thoracem quiddā iuniores & imperiti diploidem nūcupant, cū diplois aliud ſit. Nā Hieronymus in expoſitione

D 2 illius

illius uersus. Et operiantur sicut diploide confusione. sicut
diplois gen⁹ est pali⁹, deniq; in Hebræo comitra dicitur. Di
plois igitur dicitur, quia duplex est pali⁹.

Diplois.
Abolla.

GEOR. Si alios arguis, q; significationē diploidis ignorāce
rint, debebas planius quid diplois esset, enarrare, nec confu
se & indiscrete dicere pali⁹ genus esse diploidem, quātoque
enarrati⁹ scripsisses diploidem dici a græcis uestem dupli
cē, quā latini abollā appellāt. Est em̄ abolla duplici panno
fecta uestis, id quod declarat Seruius enarrās illud Vergi⁹

Et duplicem ex humeris reiecit amictum,
Nixus uidelicet testimonio Horati⁹, qui de Diogene Cyni
co sic ait.

Contra quem duplici panno patientia uelat,
Mirabor uitæ uia si conuersa decebit.

Et Martialis de cynico quodam,

Cærea quem nudi tegit uxor abolla grabati.

Ergo cum duplex sit abolla uestis, ex officio & interpretati
tis munere ad diploidem reducenda erat, quando si græca
cum latinis conferre uolumus, id latine dicitur abolla quod
diplois græce. Nam & græci milites & philosophi palliati
ue chlamydati incedebant. Nostri quoq; nūc abollam pro
militari amictu capiunt, ut Seruius exponit, & Martialis in
nuere uidetur scribens,

Nescit cui dederat tyriam Crispinus abollam.

Dum mutat cultus induiturq; togam.

Nunc pro ueste philosophi, ut apud eundem de cynico su
pra tetigimus. Et Iuuenalis,

Transi gymnasia, atq; audi facinus maioris abollæ.

Stoicus occidit Bæream.

GAL. Et manicae dicuntur & ferreae & lanee. Vergilius,
Et tunicae manicas & habent redimicula mitrae.
& haec dicitur tunica manuleata. Plautus in pseudolo. Is tu
ab alijs manuleatam tunicam habere oportet.

GEOR. Vergilij carmen adducens Galeotus, quid Aulus
Gelli⁹ de huiusmodi tunicis dicat subiicere debebat, hoc est
poeta, has tunicas quasi foemineas & probrosas criminatu
fuisse laudante priscos Romanos, qui substrictas & breues
tunicas citra humerum desinentes primo portauerint, praeter
illa illud Plauti legendum non erat, his tum ab alijs, sed ut
q; a cunabilis, ut alio loco darius dicemus.

GAL. Vbi collum desinit, incipit iugulus, qui quasi Lacuna
quandam efficit.

GEOR. Si iugulus quasi lacuna est, quomodo de morbis io
cineris signa tradens Cornelius Celsus recte & latine dixit,
pectus atq; humeri circa iugulu utrunq; extenuantur, & rur
sum in octauo exponens ossa corporis, Iugulu autem ad ipsu
recuruum, ac neq; inter durissima ossa numeradu, altero ca
pite in eo quod posui, altero in exiguo sinu pectoralis ossis
insidit, paulu q; motu brachij mouetur, & cum lato osse sca
pularu infra caput, eius neruis & cartilagini conectitur. Qui
dus in xij. metamorphoseos, cum loquitur de Perichimene
que in aquila conuersum Hercules in aere confixit,

Et qua leuis haeserat ala

Corporis affixi pressa est grauitate sagitta

Perq; latus summum iugulo est exacta sinistro.

Ex his Cornelij & Nasonis uerbis, os esse iugulum non la
cunam, & duplicem esse constat, quare egregius hic scriptor
suo Cornelio fretus iugulum os appellare debebat, tu sub

D 3 iungere

iungere concauitatē illam se recuruātū iugulorū, iugulum
nōnunq̄ uocitari. hoc in loco non ad re fuerit prouerbū
lud antiquorū addere, qui locum in agendis causis nacti fir-
missimi & acutissimi cuiusdam argumenti, quo prolato
foderetur uelut lætali uulnere, aduersarius, dicebant iugulū
uideo, hoc est locum letalis uulneris.

Iugulum
uideo.

GAL. Mammæ uero pro uberibus ab antiquis, tataruoca-
tæ sunt. Martialis primo.

Mammas atq; tatas habet Afra, sed ipsa tatarum
Dici, & mammarū maxima māma potest,

GEOR. Nihil dignū suo promisso Galeotus profert, utpo-
te qui publicum assertorem nostrarū dictionū se promittat
tum ignorata uocum origine, falso atq; ridicule eas interpre-
tetur, quale hoc est, quod tatā ubera significare contendat,
Martialis disticho fretus, cuius iocus festiuus, si mammas at-
que tatas pro uberibus exposuerimus, hebes infipidusque
iudicari poterit. Quid enim salis haberet inferre, Afram et
se maximam tatarum atque māmarum, uixque risum mo-
ueret piperis & nucis emptori. porro quid sibi uellet rei enū-
dem repetitio? Verum ut studiosis iuuenibus satisfaciam,

Mammæ
Tata.

quid hoc loco mammæ & tatæ significant, exponendum est
& primam quidem dictiones græcas esse dicimus, atq; Pol-
luce tradente, sic enim scribit, ἢ δὲ πατρός ἢ μητρός μήτηρ, πῆ-
θη. καὶ πῶς μᾶμμηρ δὲ καὶ μᾶμμαρ ἐπὶ ταύτης παλαιῶν.
nunc patris, nunc matris matrem significare, quanq̄ apud
Nonium Marcellum hæc Catonis uerba legimus, in libro
de liberis educandis, cum cibum ac potionē buas, ac pāpas
docent, & matrem mammam, patrem tatam. ex quorū scri-
ptorum sententia colligimus, festiue & acute poetam fuisse
iocatū

iocatum in eam mulierē, quæ cum esset uetustissima, & per annorum multitudinem omnium matrum, uel auiarū maxima foret, se tamē aueret dicere tatas & mammas adhuc habere in argumentum uidelicet iuuentutis, quippe cum ue terrima iure dici illa non possit, cui uel utraq; auia, uel uterq; parens superat.

GAL. A papilla expapillatus dicit, teste Nonio, qui allegat Plauti textū in Milite glorioso, expapillato brachio.

GEOR. Indigna dictio latinitatis assertore, & eo qui bellū barbaris indixerit, nam textum nemo nisi indoctus & plane barbarus dixerit.

Textum
barbare
dicit

GAL. Ala autem axillam facit, sicut mala maxillam.

GEOR. Cicero ad Brutum contra sic ait, quā etiam uerba saepe contrahuntur non usus causa, sed auriū, quomodo autē uester axilla, ala factus est, nisi fuga literæ uastioris quam literā etiā e maxillis, & axillis & uexillo & pauxillo consuetudo elegans latini sermonis euellit. Ciceronis itaq; sententia ab axilla fit ala, non autē ab ala, ut tu dicis, axilla.

Ala ab
axilla.

GAL. Ventrem uexant tormina & uermina. & paulo infra uermina sunt dolores corporis & uentris maximi.

GEOR. Qui tam multa de uermium significatione scripsit, miror cur uerbum a nomine factum siluerit, præsertim cū illud legerit in Apophoretis, ubi Martialis ait.

Si tibi morosa prurigine uerminat auris,

Arma damus tantis apta libidinibus.

Est enim uerminari, ut exponit Nonius, positū pro torque Vermina
ri.

si a uermibus, quod facile se torqueant.

GAL. Constat enim uenter ex pelliculis quibusdam, quas uocant Pantices.

Geor.

GEOR. Hoc nō dicit Pompeius Festus, qui pantes fluxū
 Pantices, uentris esse ait, Ex te item hoc discere cupio, de quo uētre in
 telligas exteriori ne, an interiori? ut tuo more loquamur.

GAL. De libro quoq; umbilicū dici Catulus ostēdit, Re-
 lata carthæ regiæ noui libri, Noni umbilici, lora rubra, mē-
 brana, Et in hac significatione accipitur, quia illuc
 tanq; ad centrum librorum membra conueniunt.

GEOR. Cur illud siluisti quo frequenter poetæ elegantibus
 me usi leguntur, ut cū exactum opus significarent ad umbi-
 licos se uenisse dicerent. Horatius in epodo, Promissum car-
 men Iambos ad umbilicum adducerem, quod sic exponit
 Porphyrio. ad umbilicum adducere, pro finire & consumma-
 re opus posuit Horatius, quia in fine libri ex ligno, aut osse
 umbilici solēt poni. In quem sensum & Martialis finem ter-
 tij libri clausit,

Ad umbi-
 licum ad/
 ducere.

Ohe iam satis est, ohe libelle,
 Iam peruenimus usq; ad umbilicum.

Tu procedere adhuc & ire quæris. Et alibi idem poeta,
 Nunquam grandia nec molesta poscūt,

Quæ cedro decorata purpuraq;
 Nigris pagina creuit umbilicis.

Coroni/
 de impo-
 nere.

Et puto id esse ad umbilicos peruenire, quod græci di-
 cunt ἐπιθεῖναι πλὴν κορωνίη hoc est, coronam imposuisse. Soliti
 enim fuerant græci, consumatis operibus, coronam appo-
 nere. Vnde prouerbiū natum ἐπέθηκε πλὴν κορωνίη, ad

quod respexit Mar. nimietatē sexti libri quodāmodo arguēs,
 Si nimius uideor seraq; Coronide longus

Esse liber, legito pauca libellus ero.

GAL. Et digitis inter se pectine iūctis, quod est in octauo
 metamor.

metamorphoseos, satis intelligitur pro insertis ad similitudinem pectinis dictum.

GEOR. Hoc loco expetebam Galeotum ueneficiorum causas curiosius indagantem, atq; in propatulo nimis libenter de magia differentem, quid momenti atq; uirium occultarum pectinatim inserti digiti habeant, aperire praesertim, cum Ouidij uerba de parturiente Alcumena dicta, immo potius de Iunone, quae partum Herculis impediabat, conueniant cum ijs, quae Plinius in uigesimo octauo naturalis historiae notat. Assidere grauidis uel cum remedium adhibetur, digiti pectinatim inter se amplexis ueneficium est, id comperitum tradunt Alcumena Herculem parturiente.

GAL. Lumbis nates conterminae. Horatius primo Sermone, Diffusa nate ficus, & uocatur sedes. Plinius uigesimo quarto, Cinis sarmentorum uitiumq; & uinaceorum condylomatis, & sedis uitij medetur.

GEOR. Quis praeter Galeotum doctissimi Plinij uerba ita proferre auderet in confirmationem sententiae suae, ut ad id quod sentit, nihil pertineant, nec significationem uocis aperiant, an dicere cinerem sarmentorum uitij sedis mederi, est explicare quid sit sedes. Sed ut Plinium & Celsum legentes, quid sit sedes, intelligant, rem primum a graecis autoribus sumptam explicabimus. Hi enim & imprimis Iulius Pollux & Paulus Aeginita ξδραμ, hoc est, sedem ipsum dactylion, hoc est, ani circulum appellant, quorum Pollux sic ait, καὶ τὸ μὲν εἰς δακτύλιον ἤγουρ τὴν ξδραμ νενοηδὸς αὐτοῦ latine, quod in dactylion, hoc est, sedem uergit. Galenus exponens illud Hippocratis, ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἄσθματα, πλθρείτιδες, περιπλθμονίαι, λίθασγοί, φρενίτιδες, κἄυσοι, χοληροὶ διάρροαι,
E χροίαι

Sedes.
 ἡροία δυσεντερία, ἀποσσοίδες super hanc ætatem affhinata
 Pleuretides, Hæmorroides sic ait, Hæmorroides proprius
 sane huius ætatis morbus quemadmodum melancholice
 fiunt em̄ de nigra colera, quando in uenas circa sedem den
 sius inciderit. Et Paulus Aeginita, ubi de curandis fistulis
 quæ in sede nascuntur præcepta tradit, manifeste docet se
 dem esse podicem, uel partes illi finitimas, quod idem ex
 Celso colligimus.

GAL. Ceuere est molliter & obscene clunes mouere, & hoc
 Cynedi facere consueuerunt, cum turpia patiuntur. Vnde
 Persius tanq̄ de uirilitate Romuli dubitare dixit,

At non Romule ceues.

Persij lo
cus eno
datur.
 GEOR. Qui sermone tam illiberali & impudico quid sit
 ceuere, exponit, non aliter debuit satyricum sensum aperire.
 Res enim turpis, quæ nimis per se intelligit, breuibus & te
 ctioribus uerbis explicanda erat. Sed Persij dictum tantum
 a sensu Galeoti distat, quantum ipse a modestia & uerecun
 dia abest. Ergo quod parum uirilis fuerit Romulus satyrus
 dubitat? quin potius eum uenuste carpit, qui adulatorio ge
 stu nimirum poetam laudat. Nam quærit bellum hoc? bellum
 hoc? an Romule, id est, romane nostri temporis, ceues? hoc
 est, agitando clunes adularis, quippe qui ut assentator uia
 ferendus non solum uernili uoce, sed illiberali motu corpo
 ris fidem cum gratia apud credulum poetam quærit.

GAL. Cum pyga mentula nuncupatur, est ratione extreme
 partis, pyga enim extremam partem tam anteriorem q̄ po
 steriorem significat, hinc est quod nates significat, & mem
 brum, trunci enim utrunq; extremum est. Horatius primo
 Sermonum,

Ne nummi pereant aut pyga. **Martialis,**
Et anatis habeas orthopygiū macræ. Id est, rectā pygam.
GEOR. Pygam mentulam significare in opere Galeoti tan-
tum legimus. Nam græci autores, quorum est hæc dictio
pygam posteriores partes circum sedem significare uolunt. **Pyga.**
Illudq; Horatianum quod in confirmanda sua opinione,
hic ad ducit magis a græca interpretatione stat, præsertim
cum adulteri, non reciso tantum pene, sed interim podice
pœnas darent, quos scilicet mugilis & raphanus intraret,
quod tetigit Iuuenalis cum dixit,

Quosdam & mugilis, intrat. **Et Catullus,**
Ah tum te miserum maliq; fati,
Quem attractis pedibus patente porta,
Percurrent raphaniq; mugilesq;

Quod genus pœnæ græci comici *ῥαφανιδέμ* appel-
lant. Præterea depygis ab Horatio mulier dicitur. Non ca- **Depygis**
rens mentula, sed potius pyga gracilitate ani. Quo cōuitio,
ut tradit Pollux, olim comici solebant Athenienses incesser-
e lipopygas eos dictitantes. A pyga item fit *πυγίζω*. Vnde **Lipo-**
apud Martialem, uetus legit epigrammatis inscriptio, phi- **pygis.**
lopygista, quæ uoces pluribus uerbis a pudenti & bene in-
stituto uiro apperendæ non sunt, ne Galeotum initemur,
qui uix sibi a parū honesto sermone temperare potest. Sed
non minus indiligerter & imperite senarium **Martialis** iam
bicum exponit, q̄ improbe ingerat, cum dicat orthopy-
gium, id est, rectam pygam, cum orropygium, uel urropy-
gium secundū Pollucem legi debeat, sitq; urropygium an- **Urropy-**
gusta & ultima spinæ pars, siue ut Pollux sphondilij finis **gium.**
podici eminentis, diciturq; urropygium, quasi termin⁹ pygæ.

GAL. Psoleon, ut in Priapeis est. Psoleon ille uocat, quod nos pfolenta cera non. græcum est, nam præputium dicit, & de præputio non est sermo faciendus.

GEOR. Rustico, qui hæc loquitur, ignoscere merito debemus, cum præfatione ueniæ, uerba græca indocte pronuntiet, ut qui dicat, Da ueniam libros nō lego, pōma lego. Sed Galeotus qui sibi omne disciplinarū genus attribuit, uenia nequaquā dignus est. Nam potuit, si græca ignorat, graues e uocabulo græco cōsulere, a quibus didicisset, quid psoleon significet, simulq; uenuste Vergiliani ioci uim enarrasset.

Ἰωλ. ἴσ.

Nam psoleon præputium græce non dicitur, sed ^{ἰωλ. ἴσ.} Et rusticus opica & imperfecta uerba græca in risum scilicet nunc truncata, nunc mutata profert. Nam dicit dominum

Psoleon. per mutilationem extremæ syllabæ solere proferre psoleon. Psoleon per quod intelligimus eum, qui fractis est testiculis, pro pfolenta, quod genus esse aiunt fulminis celeriter ruentis, & omnia cōfringētis. Hoc item pacto duas reliquas dictiones ad significata græca alludens, cum risu nō ingrato apposuit.

GAL. A radice membri dependent hernia, sic enim uocatur theca testiculorum. Martialis,

Ingens iratis apparuit hernia sacris. Iuuenalis,

Laomedontiades aut Nestoris hernia posset.

Osccheon Serotum

GEOR. Testium receptacula osccheon græci, nostri serotum uocauerūt, quam rem miror Galeotum assiduum, alioquin Cornelij Celsi lectorem, ut ubiq; iactat nō animaduertisse. Nam ubi de his morbis tractat, qui in naturalibus circa testiculos oriri solent sinus & tunicas, his appellationibus diuidit. Sinus qui conspicitur a nobis, osccheon a græcis dicitur.

Hernia.

nostri serotum uocant. Hernia uero commune est nomen duobus

duobus morbis. hoc est, enterocelæ, & epiplocelæ, de quibus
 mox dicemus. Sed dicat quæso Galeotus an Martialis, &
 Iuuenalis satis probent herniam esse testiculorū thecam.

GAL. Aliquando hernia ipsa dicitur ramex. Iuuenalis,

Iacet exiguis cum ramice neruus.

GEOR. Ramex tantum ab hernia, quantum a theca testicu-
 lorum ipsa hernia distat. Est em̄ id ramex, quod græci cirso-
 celem appellant. Sed ut apertius res omnis explicetur, quan-
 do etiam in enterocelico morbo infantissimus hic habetur,
 quæ Cornelius Celsus, Paulus Aeginita medicus pruden-
 tissimus Iuliusq; Pollux de huiusmodi morbis differant;
 paulo numerosius subiicienda sunt. Igitur si pondere abru-
 pta fuerit tunica, quæ diducere ab inferioribus partibus inte-
 stina debuit eoq; deuoluitur omentum, aut intestinum cum
 tumore seroti, enterocelen, siue epiplocelen uocant græci, no-
 stri uero herniam. At cum integris membranis interdum
 eam partem humor distringit, uel inter tunicas, uel in mem-
 branis, græci communi uocabulo utranq; speciem, modo hy-
 drocelen, modo hygrocelen appellant, cuius dictionis im-
 memor esse nō debebat Galeotus, si paulo accuratius Mar-
 tialem lectitasset, hoc endecasyllabo Fabianum mordentē.
 Derisor Fabian⁹ herniarū, Omnes quē modo olei time-
 bant Dicentē tumidas in hygrocelas, Quantū nec duo
 dicerent Catulli In thermis subito Neronianis, Vidit fe-
 miser & tacere cœpit. Quod si integris tunicis uenæ intūme-
 scunt, hæ quæ intortæ sunt & conglomeratæ ad superiorē
 partē, uel ipsum serotum implent, uel mediam uel imam tu-
 nicam, Interdum etiam sub tunica circa ipsum testiculum
 neruumq; crescunt. Ramex hic morbus a latinis dicitur, a

Ramex.

Enterocel.
 Epiplo-
 cele.

Hydro-
 cele.

Hygro-
 cele.

Ramex.

E 3; græcis.

Cirfocele græcis autem cirfocele appellatur. At cum super ipsum testiculum neruumque eius id malum increuit aliquanto longius testiculusque ipse descendit, minorque altero fit, utpote alimento amisso, raro, sed aliquando tamen inter tunicas caro increfcit sarcocelen uocat græcus. Quando uero ex inflammatione dolor ad inguen & ilia peruenit, partesque intumescunt, neruus ex quo testiculus dependet, plenior fit, firmusque indurefcit, super hæc inguen eamque nonnunquam uarices implent bubonocelen appellant. Hæc erant de hernia & enterocelis notanda & subscribenda, uel si breuius & strictius rem percurrere uoluisse, sic erat præcipiendum, partes circa testiculos infestant hæc morborum genera enterocele, quæ latine hernia, hydrocele siue hygrocele, cui morbo latini nomen non habent, cirfocele, quem nostri ramicem, Sarcoccele, quod nomen latinus non habet, Bubonoccele, quo item nomine latinus caret. Hæc omnia Corneliana lectio exigebat.

GAL. Hæc pars qua excernimus, morbis uarijs afficit. Sed duobus maxime, hoc est, rhagadibus & fico. Rhagades enim sunt fissuræ in circulo ani. Plinius in uigesimotertio naturalis historiae, Rhagadam uulneribus linteolus imponit. Ficus autem ad similitudinem dicta est. Est enim quædam res ulcerosa quasi semina ficorum, & hinc ficosus qui huiusmodi morbum patitur. Hanc ficum Iuuenalis ad speciem reduxit. Cæduntur tumida medico ridente mariscæ.

Ficus in capite.

GEOR. Quid si docuero ueterum & illustrium medicorum testimonio ficum magis in capite, quam in ano nasci respondebit Galeotus? atque adeo magis per Cornelium Celsum, quem in manibus diutius hic habuisse uidetur, cuius uerba subiiciam de sexto eius medicinae sumpta, Est etiam ulcus quod

quod a fici similitudine *σύνκοσις* a græcis nominatur, caro ex-
 crescit, sub quo duæ species. Nam alterum ulcus durum & Species
Sycosis
duæ.
 rotundum est. Alterum humidum inæquale, ex duro exi-
 guum quiddam & glutinosum exit, ex humido pus mali
 odoris fit utrunq; in his partibus, quæ pilis conteguntur,
 Sed id quod callosum est & rotundum, maxime est in bar-
 ba. Id uero quod humidum præcipue est in capillo hæcte-
 nus Cornelius, qui non ulcerosam rem, sed ulcus esse ait, nec
 habere quædam semina ficorū, & in barba atq; capillo fere
 nasci. Præterea cum morbos quibus tentatur anus, enume-
 rat, & curationes atq; remedia adhibet, de fico in totum si-
 let. Nequaquã fuit nomen autoris suppressendum. Vnde
 hæc sumpsit hic Martius Galeotus hoc cognomine sibi
 placens, nisi forsan diligētius hoc genus morbi, quam prisca
 medici pertractauit, & ut aiunt, lynceis oculis inspexerit,
 atq; ita uel specillo rimatus fuerit, ut in ea penetrauerit, quæ
 priores medicos latuerūt. Ego em̄ Celsi autoritate alioquin
 maxima, non contentus, græcos scriptores adiui, atq; apud
 Paulum Aeginitam in tertio, ubi de his loquitur morbis,
 qui solent autem capitis infestare, hæc comperi, *σύνκα ὀνομά-
 ζουσι βλασθήματα ἐλκώδη. σρογγύλα, ὑπόσκληρα, ἐνεγέυθη οἷς
 ἀκολουθεῖ καὶ ὀδώνη. φύεται δὲ ταῦτα τὸ μὲρ πλάσσοι ἐν κεφαλῇ.*
 Quæ ut potui, latina feci. Ficos nominant germina quædam
 cum ulcere rotunda cum rubore, quæ dolor sequitur. Na-
 scuntur autem hæc plerunq; in capite, non in ano, sed in ca-
 pite ficum nasci hic peritissimus medicorum tradit. Iulius
 præterea Pollux in hanc fere sententiam sycon, hoc est, fi-
 cum describit. Sed horum nullus hoc uitium podicis, immo
 capitis esse peculiare scribit. An Galeotum uecterinarius
 forte

forte docuit? Sed hoc uix credo, quando uecterna morbo huiusmodi laborare lectum adhuc non sit. Hic quæ uideo cur Iuuenalis dixerit,

Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ.

Cui sane quæstioni respondemus, per festiuam translationem, etsi duriusculam satyræ, tamē non inaccessam, ut rem

Marisca. parum honestam aperiret, appellasse poetam mariscam uerbercula quædam cum ulcere ex turpi confricatione circa le-

Sycosis. dem nata, quod sint morbo similia, quem sycosin Cornelius Celsus, duo reliqui scriptores sycon græce uocitent, hoc est,

latine ficus. At non continuo licuit morbum ui quadam, & magis alibi quæ in pudendis nascentem peculiarem latentis

partis facere, nomen illi attribuens nunquæ lectum. Hic ego non præteribo quod idem Celsus ait. In sede ulcus simile fun-

go nasci solere, quod uel carato tollitur, uel medicamentis uehementioribus, uel ferro adurendum est, quem fungum

**Fungus
& Ficus,
morbi.**

medici quidam putant eum esse, quæ iuniores ficum appellauerunt. Sed illud ante omnia miror non animaduertisse

hunc hominē, neminē ueterū scribere podicē a fico infestari, præter Iuuenalem, qui festiuitate poetica mariscas scripsit.

GAL. De marisca iterum Martialis,

Infanti melimella doto, fatuasque mariscas.

Nam mihi, quæ nouit pungere, chia sapit.

Vult enim hæc duo ficorum genera sapore differre. Nam idem duodecimo,

Chia seni similis Baccho, quam setia misit.

Ipsa merum secum portat, & ipsa salem.

Nam cum merum dixit, ad uuam rettulit quæ chia, unde & chium uinum. Cum autem salis meminit, de fico intellexit,

utraq;

utraq; enim chia dicitur

GEOR. Nec ficus, nec uini saporē Galeotus discernere, aut sciuit, aut potuit. Quare factum est, ut eius expositione nobilis poeta a seipso quodammodo dissensisse, aut inconstantia locutus fuisse uideatur. Nam qui in epigrammate melimella, atque mariscas, præ dulcedine succi, infantibus relinquat. chiam uero ficum appetat, quippe quæ acore placeat. Martialis locus.
 In xenijs deinde. ficum chiam eis mare setiæ natam persimilem uino ueteri, scribens, quod secum afferat merum & salē, Si ex tua expositione intellexerim⁹ merū de uua intelligi, de bere, a fico ita uini saporē remouebit, ut iam chia baccho seni similis non sit, qui sapor ab hac ficu remouendus non est, potiusq; distichon illud sic a diligenti literatore enarrandū fuit, ficus chia, quæ de Setinis agris mittitur, simile quiddam inueterato uino habet, utpote quæ secum portet merum, hoc est succum referentem uinum & salem, id est acorē non ingratum, quo leui & austero pariter sapore, nō solum ficus chiæ commendari solent, Sed autore Seneca epistolarum libro octauo, poma quædam sunt suauiter aspera, quomodo in uino ueteri, ipsa nos amaritudo delectat.

GAL. Ficum pro pomo, quartæ & secundæ declinationis esse, testes sunt antiqui. Nam Suetonius in uita Augusti sic, & pisciculos minutos, & caseum bubulum manu pressum, & ficus biferas, maxime petebat. Et Plinius, in ficorum autem caricas.

GEOR. Hic Galeotum suis autoritatibus confodiemus, atq; docebimus eum habere commune quiddam cum lupo, Lup⁹ ceruarius. quem ceruarium appellant, cui grauius in fame mandenti si respexerit, obliuionem cibi surrepere aiunt, digressumque
 F aliud

aliud querere. Nam si memor superiorum fuisset, non tam cæcus & temerarius, hoc in loco contra sententiã suã Plinũ adduxisset in ficorũ genere caricas ponẽtem. Cum supra dixerit, caricas dactylos uocari, quia dactyli sunt digiti & carica palmarum digiti uidentur. Nimis est Galeotus immemor, atq; si licet dicere immemorissimus.

GAL. Notandus est lepos & mordacitas pariter poetæ in Cecilianum. Nam Martialis a Ceciliano irrisus, quia ficos quartæ declinationis dixerat, respondet quartæ & secundæ declinationis, hoc pacto.

Cum dixi ficos rides quasi barbara uerba.

Et dici ficos Ceciliane iubes.

Secundæ em̄ dũtaxat declinatiõis Cecilianus ficos putauit esse.

Dicemus ficos quas scimus in arbore nasci,

hic secundæ esse confitetur,

Dicemus ficos Ceciliane tuos.

hic quartæ esse ostendit. Sed eo modo ut Cecilianũ mordet, & hoc modo intelligit. Dicit em̄ o Ceciliane dicemus tuos, id est familiam tuã esse ficos, tuus enim & meus non semper adiectiua sunt. Vergilius in quarto.

Dulcesq; meorum

Reliquis colerem.

Idem in tertio,

Cape dona extrema tuorum.

GEOR. Omitto quod in hac tota quæstione de ficu, sermone parum latino, & uix cohærente uteris, dic rogo quisnam Soradi Cynedo, & Alexandro Etholo adeo addictus fuit, aut licentior quã ethologi mimi, quibus summa illa superstitia licentia, si uel minimũ, aut prudẽtiã, aut pudoris haberet, epigrammatis

epigramatis sensum in quo de eruditione agitur, & utrum barbare, an latine dicatur in diuersa declinatione, diuersoque genere ficus, non infrigidum atque accersitum iocum, sed in scelus nephandissimum conuerteret. Tum si in tanto tuo corpore esset mica salis, animaduertisses profecto quid, aut falsi, aut amaritudinis, in hoc epigrammate poeta ostenderet, quem cum candore fel, & salem habuisse, Iunior scribit Plinius, Cicerone & Quintiliano autoribus, haec lex facetiarum, atque salibus datur, ut non solum modestiam ad civile usum excutiendum retineant, sed acumen & argutam uenustatem, quae omnia a foedissima ista tua, & absurda interpretatione absunt, quando ineptus & inconcessus esset transitus a generis & declinationis controuersia, in conuitium illiberale, atque scurrile. Ergo quantum Prisciani & Laurentij sententiam probamus, tantum tuam damnamus expositionem, indignam sane homine liberaliter instituto. Et quia niteris approbare, in masculino genere ficum apud idoneos non haberi, autoritate Varronis, & Lucilij te reuincemus. Nam in libro de Re rustica legimus, fici quem edimus granum. Nonius Marcellus docens dare id esse, quod petere, haec de Lucilio affert, sicuti cum primos ficos propalam receptis protulit, precio ingenti dat primitus paucos. Sed quoniam Laurentium arguis, ipse te, & reliquos barbare, an latine masculino genere dicatur ficus, in Antidoton libro docebit.

Lex facetiarum.

Ficus masculini generis.

GAL. Sed circulum ani quidam antiquorum locum nominant.

Loci.

GEOR. Apud antiquos ani circulum locum nominari adhuc sane non legi, sed locos pluraliter duntaxat uulgam latini ueteres dixerunt in muliere. Cato in Re rustica, Si mulier locos

F 2 fouebit.

Loci muliebres.

Vterus.
Vulua.

fouebit. Varro in origine latinæ linguæ, quid loc⁹ sit scribens subdit, Sic loci muliebres in quibus nascēti initia consistūt. Plinius in undecimo naturalis historię, Fœminis eadem omnia præter uesicam, & intus utriculus, unde dictus uerus, quod alio nomine locos appellant, hoc in reliquis animalibus uuluam. Verum locos eam proprie dixerim generalem partem, quam græci ὑστερικὴν appellat, id quod Galienus Hippocratis, & nostri Cornelij uerbis cognosces. Hippocrates in Aphorismis γεναικὶ ὑπὸ τῆς ὑστερικῆς ἐνοχλοῦται ἢ δυσκοῦσθαι, ὃ πᾶσι μὲν ἐπιγεγόμενον ἀγαθόν. Cornelius ita interpretatur, quæ locis laborat, aut difficulter partum ædit, sternutamento leuatur, & in quinto, si uero concidere uitio locorum mulier solet. Plinius item in uicesimo septimo. Imponitur hyoscyami semen ex uino locis, & paulo infra, callithrix fofur locis medetur, apud Iulium Pollucem ὑστερῶν uideatur id significare, quod latini secundas dicunt. Et quidam nostri temporis solers harum dictionum indagator, uir sane doctus, sed diligentię suæ nimium gratulatus, uix unum aut alterū his temporibus esse scribit, qui recte nouerit quid loci significant. Huius igitur sententiã super hac dictione intelligere cupio.

GAL. Sed ad anũ perueniunt uenæ Hæmorrhoides appellatæ a fluxu sanguinis, sed cum cæcæ sint, tunc sunt tubercula quædam, quæ uocantur condylomata, de quibus dixim⁹ supra. GEOR. Aliud esse Hæmorrhoides a cõdylomatibus, nec cæcæ Hæmorrhoides cõdylomata uocari, Si per Paulū Iulium & Pollucē, Galeotus dicere non potuit, Celsum suū diligentius reuoluere debuit, Et ea imprimis exquirere, quæ tantus medicinæ scriptor in sexto notauit. ubi cura eorum malorū legitur.

legitur, quæ multa, tediq; plena anus recipit, didicisset em̄
 primum morbum esse rhagada, quãdo pluribus locis cutis
 scinditur. Secundum morbum esse condyloma, tuberculum
 scilicet, quod ex quadam inflãmatione nasci solet. Tertiũ ui
 tiũ esse cũ ora uenarũ sanguinẽ fundunt, quas Hæmorrhoi
 des græci uocant. Nec solum supradicti morbi sedem ue
 xant, sed in ora uulua sceminarum incidere consueuerunt.
 Verum ut magis hæ morborum species aperiantur, nonnul
 la subiiciemus ex quarto Pollucis libro *αιμορροΐς, γίνεται
 μὲν κατὰ πλὴν ἕδραν ἔρτος, ἔσι δὲ ὁμοία μόροις ὠμοῖς. πολλὰ
 κίς δὲ καὶ ὑπεροχῆς ἄνευ γίνεται ξαγάε ἀμορροαγοῦσα. τυφλῆ
 ἀιμορροΐς οἰδημα λῆον, ἐρυθρῶν. ἐν τὸς τῆς ἕδρας, οὕτω κληθεῖν, ἐπει
 ἔσθ' ὅτε οὐχ ἀμορροῖ. κονδύλωμα, πρὶ πλὴν σιφάνην τοῦ δακτυλίου
 εὐίατον οἰδημα.* hoc est, Hæmorrhoids fit secundum sedem
 intus. est autem similis moro crudo. saepe etiam sine extan
 tia generatur, Rhagas cum sanguine rumpens. Cæca Hæ
 morrois tuberculum est lene, rubicũdũ intra sedẽ natũ, sic
 dictũ, quoniã contingit aliquando q; sanguinem non emit
 tat. Condyloma uero circa coronam ani sanabile tuberculũ
 & circa sedem condylomata magna non laboriosa nascun
 tur. Ex tot nobilium scriptorum dictis satis conitat, quid in
 ter se differant hi morbi.

Rhaga
 da.
 Condyl
 mata.
 Hæmor
 rhoides.

GAL. Hanc sciam quidam uocant, & sciaticos dicunt, qui co
 xendice claudicant.

GEOR. Peto abs te qui sciam sint dicentes, græci latiniue? si
 nostros dixeris sciam legisse plane non memini, si græcos di
 xeris, ischia, hoc est *ἰσχία*. legunt græci cum ch aspirata, for
 san barbaros dices, sed si mores barbarorum tibi placent, &
 linguæ commertium, non erat latina dictio corrumpenda.

F 3 Nec

Nec est quod crimen in impressores deriuēs, quādo sine mē-
 tione græcorum, latinorumue scriptorū quidem scripseris.
 Ergo cum sit græca dictio, quid ipsa sit, Pollux nobis aperit
Ischia. at, qui tradit carnosas post lumbos utrinq; eminentias ischia
 appellari. Quæ uero post hæc increſcunt, γλοῦτοι hoc est la-
 tine nates. Duo illa ossa circa quæ uersura fit, ita distinguuntur,
Cotyle. ut concauum illud superius κοτύλη dicatur, latine acce-
Accepta- prabulum. Inferius uero os ischia, quod nostri coxendicē di-
bulum. cūt, quam distinctionem, his Plinij uerbis colligimus libro
Coxēdix uicesimo octauo. Item ossa ex acceptabilis, qua coxendices
 uertuntur. Ergo coxendix erit uertebra cotyle infixā, quam
Pixis. pixidem appellant, neruis quibusdam ita illigata, ut facilis
 coxarū motus atq; flexus fiat. Vnde qui coxendice laborāt
Ischiatici ischiatici, nō sciatici, uel hischiadici ἰσχιαδικοί dicuntur. Varro
 tamē in libris de origine latinæ linguæ coxendices græcum
 esse contendit, adducens ueterem comicum dicentē, circa co-
 xendices sunt nobis, id græcum est ob eius loci uersuram,
 GAL. Sed hæc tegumenta pudendorū quidā imperiti bra-
 chas appellant, cum brachæ dicantur longa uestimenta ex
 pellibus facta. Ouidius in libro de tristibus,
 Pellibus his futis arcent mala frigora brachis.

Oraq; de toto corpore sola patent.

Idem in eodem

Pellibus & laxis arcent mala frigora brachis

Oraq; sunt longis horrida tecta cornis.

Idem in eodem,

Hos quoq; qui Graia geniti dicuntur ab urbe

Pro patrio cultu Persica bracha tegit.

GEOR. Hunc habet Galeotus morem, ut tere ueterum au-
 toritates

toritates, aut contra se, aut nihil ad præsens negotium faci-
entes afferat. Si quidam Ouidij uersus, nec uestes longas,
nec ex pellibus brachas constare probant, Immo diuersum
cum scribat poeta,

Pellibus & laxis argent mala frigora brachis.

Nec facile idonum scriptorem quispiam inuenit, qui ex
pellibus brachas absolute cõfici tradat. Quod si latini, uel
potius Galli eas uestes brachas appellant, quas græci anaxi-
ridas uocitent, Tegmenta quædam accipienda sunt, a co-
xendicibus & umbilico, ad crura usq; producta, quibus in-
terdum genua, interdum crura ipsa teguntur. Eaque Hiero-
nym⁹ in Daniele ait, Sarabara a Chaldeis uocari. Ad Fa-
biolam uero de ueste sacerdotali scribēs ipsam bracharum
formam, & quos usus in tegendõ corporis brachæ præsent-
adeo aperte exponit, ut de sententiã nostra dubicandũ non
sit. Quare tãti scriptoris uerba ipsa subiiciemus. Discamus
primum communes sacerdotum uestes, atq; pontificum li-
neis sceminalibus, quæ usq; ad genua & poplites ueniunt
uerecunda celantur, & superior pars sub umbilico uehemẽ-
ter astingitur, ut si quando expediti mactant uictimas tau-
ros & arietes trahunt, portantque onera, & in officio mini-
strandũ sunt, etiã si lapsi fuerint, & femora reuelauerint, non
pateat quod opertum est. Inde & gradus altaris prohibent
fieri, ne inferior populus ascendentiũ uerecunda conspici-
at, uocaturq; lingua Hebraea hocgenus uestimenti Machi-
nasse, græce ἀναξυρίδας, a nostris sceminalia, uel brachæ usq;
ad genua pertingentes.

GAL. Hinc galea brachata dicta est renonib⁹ em utebatur
id est, uestimentis ex pellibus, quod etiã tangit Propertius,

Illic

Brachæ.
Anaxiri-
de.

Sarabara

Machi-
nasse.
Foemina-
lia.

Illic uirgatis iaculantis ab agmine braccis
 Torquis ab incisa decidit unca gula.
 Sed Vergilius de Gallis locutus est,
 Virgatis lucent sagulis.

Braccas, id est, uestes pellicias. uirgatas tamen habuisse uide-
 tur Galli, quando quidem textus duplicem recipiat exposi-
 tionem, ita ut uirgatas in uirgarum modum deductas intel-
 ligant. Quidam uel uirgatas purpureas, ut ait Seruius. Na
 uirgæ Gallorum lingua purpura dicitur.

GEOR. Satis te una dictio imperitum legis interpretantiū
 arguit. Nam dic queſio quis ueterum textum aut dixit, aut
 scripsit, sed tibi sapius hoc nomine peccanti plane ignosca-
 mus. Verum grauius es obiurgandus, qui clarissimorum
 poetarum uerba, non dico inepte, sed falso interpretaris,
 quando Propertius uirgatas brachas, pellicias esse nō signi-
 ficet, Nec item Vergilius, nec expositor eius Seruius intelli-
 gant pelles fuisse uirgatas siue purpureas. Quare ut senten-
 tiam tuam longe ueterum scriptorum sensu abhorren-
 tem refellamus, quæ Diodorus Siculus de habitu & orna-
 tu Gallorū scribat subiungemus ἰδιῶσι δὲ χρώματι καὶ πλεῖστοι
 καὶ, χιτῶνάς μὲν βαπτῶν χρώμασι παντοδαποῖς διηθησμέναις, καὶ
 ἀναξυρίσιν, ἃς ἐκέννοι βράκας προσαγορεύουσι, ἐπιποσπύται δὲ
 σάγους ραβδωτοῖς, ἣν μὲν τοῖς χειμῶσι δασαῖς. Vides hic Dio-
 dorum affirmare lingua Gallorum braccas dici, quas graeci
 anaxaridas uocant. Et in omni genere uestium descri-
 bendo, ne uerbum quidem unum de pelliceis uestibus fe-
 cit, Immo de pellibus in totum silet. Nasonis potro ueri-
 sus, si cum distinctione, quod est, proprium huius poema-
 tis, legerimus, sensum aliquem congruentem habebunt, &
 contra

contra te stabunt, quod idem poeta manifeste demonstrat,
copulatiuam particulam interponendo, cum ait,
Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis. Et rursus,

Pro patrio cultu Persica bracca tegit.

Quod si Persica bracca est, non continuo erit pellicia uestis, Bracca:

immo uelamen illud, siue lineum, siue laneum, siue etiam
scoretum ab umbilico incipiens, & ad crura usq; protēdens,
quo nauatæ imprimis, & gentes frigidioris plagæ, ad arcen-

dum frigus frequentissime utuntur, foeminas quoq; Aegy- Foeminae
braccatae.

ptias, siue Assyrias, tum pro more patriæ, tum ornamenti
gratia braccatas incedere accepimus.

GAL. In cruribus uitia sunt, & morbi plurimi, nam Vari, &

uaricæ dicuntur, qui introrsum habent obtortos pedes.

GEOR. Duo morbi non sunt plurimi, sed te decipit, qui
olim Plinium correxit, qui uix intelligens, quid Varus signi-

ficaret, Vaciam, uacienum, & uatinum, nobis eripuit. Hæc Plinij
locus.

enim sunt Plinij uerba, Vola homini tantum exceptis qui-

busdam, nanq; & hinc cognomina inuenta planci, pansæ,

scaxi, sicut a crurib⁹ uari, uaciæ, uacieni, & uatini, quæ omnia

modo peruertens, immo truncans in alium sensum trans-

fers, q̄ Plinius senserit, sed ut error iste tuus refellatur, hoc Vari.
Varici.

primum dicimus, ut uari dicuntur obtortis cruribus, separa-

tis uero & distortis pedibus, sic uarici, nō idem sunt qui uari,

nec item a uarō uarices fiunt, quando in hoc prima produci-

tur, quæ in uaricibus corripitur. Illud tamen non negamus

legi uaricum pro eo, qui ampliore passu graditur, ut apud

Ouidium in tertio de arte amandi.

Illā uelut coniunx umbri rubicunda mariti

Ambulat ingentes uarica fertq; gradus.

G Nimirū

Vacia.

Nimirum nomē Plinij ideo suppressit Galeotus, q̄ harum dictionum se autorem & explanatorem haberi uoluit. Verum cur de Vacia siluisti & Vacienno, nam Vaciae illi mibi uidentur dici, quorū pedes in exteriorem partem torquentur, quantum colligimus ex dictis Varronis in secundo rerum rusticarum. Ait enim cum canis formam describit pedibus potius uaris q̄ uacijs, & cognomen Vaciae in quadam Senecae legimus epistola, Seruilus Vacia latere sciebat non uiuere. Apud Hieronymū in Eusebij Chronicis Vacienus nobilis Narbonensis orator habetur, de quo Martialis, Docti patria Narbo Vacieni.

Vacienus.

Hac erant aperienda atq; explananda, uel potius alterius imperitia latinis surrepta, uindicanda.

GAL. A uaro quoq; uaricor, cuius compositum in usu est praearicor.

Varicare

GEOR. Ergo inusitatum protulit uerbum uaricare Quintilianus in uoce actiua, cum dixit in undecimo Oratoriū institutionum, Varicare supra modum & instando deformis est, & accedente motu obscenum. Et item Mar. Cato de olea ferenda praecipiens, Ternas talias ponito, easq; diuaticato supra terram. Et Cicero in uerrem, Sopatrum hominē summum omni nobilem, summo magistratu praeditum, diuaticari ac deligare iubet, quod Nonius pro distendi exponit. Ergo uerius & uberius de hoc uerbo sic praceptū fuisse,

Varicor.

a uaro uarico fit uerbum, & uaricor, quod usu probatissimum scriptorum confirmatur. Praeterea cur Laurentium gloria sua fraudas, qui de uerbo & praearicatoris significatione ea omnia scripsit, quae tu in te conuertere conaris.

GAL. Sed pernam petasum quoq; diximus appellari.
Plautus

Plautus in Amphitryone, Ego has habeo usque in petaso
 pinnulas, tum meo patri torulus inerat aureus sub petaso, id
 signum Amphitryoni non erit. Dicitur etiam petaso petas-
 onis. Martialis.

Capparin & putricepas alece natantes,

Et pulpam cubio, de petasone uoras.

GEOR. Grammaticos quosdam tum superioris sæculi,
 tum nostra ætate, hæc Plauti uerba, uano quodam sensu,
 exponentes, minus olim damnauit, quod uidelicet ratione
 quadam non nihil probabili uterentur, Sed Galeotum
 acrius corripendum censeo, qui duorum nobilium scripto-
 rum uerba longe inter se diuersissima comparans, ineptis-
 simam, & perinde falsam expositionem obscuro loco fece-
 rit, Nam apud Plautum, petasus tegimen est capitis, pileo, Petasus?
 siue galero per simile. Petasonem uero Martialis pro pede Petaso.
 porcino cum coxa salito accipit. Sed ne mirentur quidam,
 quod petasum galerum dixi, originem dictionis de græcis
 autoribus proferemus. Fit itaque petasus, a græco ΠΕΤΑΣΜΙ,
 quod est extendo, cuius ἀόριστον est petasa, inde petasus,
 quod alio nomine Schiadion dicunt, hoc est, umbellam. Schia-
 dion.
 Iuniores quidam ex nostris, græci imbuti literis, ἀπὸ τοῦ
 ΠΕΤΑΣΜΙ, quod est uolo, nasci hoc nomen rati, pro calcia-
 mento Mercurij, hoc est, talaribus interpretati sunt. Putaue-
 runt enim Mercurium, qui se Sossiam simulat talaria hæ-
 buisse, & id esse petasum, quod talaria, non conferentes pa-
 ria paribus, hoc est, nihil respicientes ad ea, quæ alibi apud
 eundem Plautum leguntur, nec non apud poetas & histo-
 ricos. Si quidem in Pseudolo, ubi in subditium militis
 seruum simia exornatur, quærit Pseudolus ipse a Carino:

G 2 Sicetiam

Sicetiam opus est chlamyde, & machera, & petaso, Quod
 hæc tua essent militaris hominis ornamenta. Et rursus, cum
 Arpagam uerū militis nuntium eludit Ballio leno; chlamy-
 dem, macheram, & petasum, tanq̄ ementia & conducta pre-
 cio opprobans, sit ait, Quid mercedis hodie domino deme-
 ret petasus? Quæ uerba somniculosus Galeotus non ani-
 maduertit, qui proximos duos uersus impudicissimi iocis
 obseruauerit, & in testimonium adduxerit, hoc est, quid hoc
 quod te rogo? noctu in uigiliam quando ibat miles, cum tu
 ibas simul conueniebat, ne in uaginam tuam machera mili-
 tis? Hæc q̄belle, quod spurcissima & dictu turpissima sunt,
 interpretatus est Galeotus. Superiora uero, quæ eruditione
 habent, tanq̄ cæcus, & improuidus, pertransiuit. Plinius
 quoq; in naturalis historiae libro trigesimo quinto, de Itali-
 co labyrintho sic scribens, in uno latefe pedum quinum sep-
 tuagenum, alte centenum quinquagenum, ita fastigiate, ut
 in summo, orbis æneus, & petasus unus omnibus sit im-
 positus, ex quo pendeant excepta cathenis tintinabula, quæ
 longi agitata longe sonitus referant. Suidas item græcus au-
 tor imprimis de significatione & etymologia dictionum ce-
 lebratissimus, his uerbis quid sit petasus ostendit. πέτασος,
 εἶδος ὑφάσματος. ἐπιρριψάντων δράκοντι τῶ νομοθέτη τῶν ἀθη-
 ναίων πετάσους πλείονας, καὶ χιτῶνας, ὡς ἀποπνιγῆναι ἐν τῶ θεάτρῳ.
 Sed quid Plautus intellexit, cum dixit, in petaso pinnulas.
 Et si suo loco enarrandum, id est, hic tamē breuibus aperie-
 mus, explora prius grammaticorum sententia, qui petasum
 calciamentū Mercurij interpretantur, cæci sane hominatio-
 nes, ut qui nō uident, & Ioui, & Mercurio petasum dari, sed
 ita differre inter se, qd' Ioui sub petaso, aureus eat Torulus.
 Mercurius

Locus
Plinij.

Plauti
locus.

Mercurius uero usq; sub petaso pinnulas habeat. Quibus signis ita discernere debebant a calciamento petasum, quem admodum olim spectatores Iouem a Mercurio distinguebant, cum uterq; pileatus in scenam prodiret. Sed illud ante omnia in Galeoto miror, quod Suetonij uerba diligentius non prospexerit, & tam expers deliciarum nostrarum sit, ut putet ad arcendum solem calciamentis nos egere, quando & prisci, & nostri temporis homines, tum umbella, tum galero, a sole se defendat, subdit enim Galeotus.

GAL. Petasus pro petasi calciamento ponitur, nam eam partem tegit, & hinc petasatus deriuatur. Suetonius in uita Augusti, Solis uero hiberni ne quidē patiens, domi quoq; non nisi petasatus sub diuo spaciabatur.

GEOR. Si solis hiberni impatiens erat Augustus, caput tegere non pedes debebat. Nam nudis pedibus per frigus incidere, aut egentissimi, aut insanissimi hominis uidetur esse.

An tibi non succurrebat illud Ciceronis in epistola ad Tironem conquerentis de importuna celeritate tabellariorū, qui nihil spacij ad scribendum darent. Sed petasati, inquit, ueniunt comites, ad portas expectare dicunt. Et Nonius Marcellus adducit Turpiliū sic dicentem, quid puer rogasset, & petasatus capite annuisset, ac discedens numero uenire ait adolescentem. Ex tot clarissimorum uirorum testimonijs plane colligi potest, nec petasum esse pernam, nec calciamenti genus, sed capitis uelamen in modum pilei, aut metaphoricōs in galeri formam superpositum quiddam aedificijs, ut apud Plinium.

GAL. Maiores nostri talos uocauerunt cubos, & tesseras. Sunt enim tali ad ludum, Propertius,

G 3 Me quoq;

Suetonij
locus.

Locus
Cicero/
nis.

Petasus.

Me quoq; per talos Venerem quarente secundos
Semper damnosi subsiliere canes.

Hinc diminutiuum taxillus.

GEOR. Talos non esse tesseras, Martialis satis declarat
cum dicit,

Non sum talorum numero par tessera, dum sit

Maior, q̄ talis alea saepe mihi.

Et item,

Cum steterit nullus uultu tibi talus eodem

Munera me dices magna dedisse tibi.

Cubi.

Tali.

Tessera.

Quare cubos graece, latine tesseras, autoribus Gellio & Macrobio dicimus. Talos autē a tessera, tum forma, tum iactu distare credimus. Nam iactu talorum, Venus senio, & canis continebatur, extra punctorum numerum. Tessera uero & quadrata erat, & puncta habebat. Id quod colligitur ex illo Martialis disticho, ubi tabulam lusofia exprimit, sic em ait, Hic mihi bisseño numeratur tessera puncto.

Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Talorum
forma.

De talis Suetonius in uita Augusti, talis iactatis, ut quisq; Senionem, aut canem iecerat, singulos denarios ponebat, quos omnes auferebat, qui Venerem iecerat. Forma haec talos putamus fuisse, hoc est, quadrata figura & concava ad similitudinem uidelicet tali. Nam os illud quod talum uocamus, quantum in undecimo naturalis historiae legimus, non est ea figura qua tu scribis. Immo talus rectus est in articulo pedis, uentre eminentes concavo, in uertebra ligatus. Nec omnia animalia talos habent, nam eodem autore, quae solidas habent ungulas, & quae non sunt cornigera, ungulam habent, non talos. GAL. Sed graece tripos tripodis dicitur trium pedum instrumentum, quod ob auxiliū tertij pedis fortius se sustentat, q̄ si bipes

si bipes esset, & ppter hoc Græcia uiros fortes tripodib⁹ donabat. Ipsi em̄ nō facile succumbūt, nec calamitatib⁹ cedunt, immo ita se gerunt, quasi adminiculū habuerint maius q̄ cæteri, ita ut quasi tertio pede suffulti, alios uicerint.

GEOR. Non satis idonea ratio, cur tripode fortes donarentur, nec solum hoc munere hi donabantur, qui fortiter quipiam fecissent, sed poetæ tripodem accipiebant in præmiū. Quod Hesiodus retulit, deuictō Homero in laudatione Amphidamantis, & ijs qui dithyrambicum carmen cecinissent, ut Græci scriptores tradunt, tripus dabatur, ad imitationem uidelicet Apollinei tripodis, quem Pythia inscēdebat, ut diuino numine scilicet afflata, cōsultatoribus respōderet.

Hæc item tripus dicit^r per, o, sed tripus per, u, quā rem a Prisciano discere potuisti, ubi de huiusmodi nominū desinentia tractat. Vsi præterea sunt ueteres tripode, tum ad delicias, tum ad edendi necessitatem, quibus delphicas imponebant, quæ & cortinæ dicebantur. Plinius in naturali historia libro. xxxiiij. ex are factitauerūt, & cortinas tripodū nomine delphicas, & Valerius Martialis in epigram. libro. xij.

Argentum atq; aurum non simplex delphica portat.
Porphyrion quoq; exponens illud Horatiij in Sermonum libro primo. Lapis albus Pocula cum cyatho duo sustinet. Delphicam dicit ab Horatio significari.

GAL. Carbunculus est quædā suppuratio sic appellata, ob similitudinē carbonis. Carbo autē dicit^r ignitus & extinctus.

GEOR. Celsus medicorum illustrissimus diuersissimam ab ista tua diffinitione sententiam profert, in quinto medicinae libro, sic dicens. Non aliud carbunculo peius est, eius hæ notæ sunt, rubor est superq; eum nō nimium pustulæ eminet, maxime

Poetis
tripos do
nabat.

Vsus tri/
podum.

Cortinæ:

Carbun/
culus.

maxime nigra, Interdū subliuidā, aut pallidā. In his sanies esse uidetur. Infra color est niger. Ipsū corpus aridum, & durius q̄ naturaliter oportet. Sed nunquid Plinius nō enate, ut solet, descripsit in uigesimo quinto naturalis hūbriā, nascitur in occultissimis corporum partibus, & plerūq̄ sub lingua, Duritia rubens rarius modo, sed nigricans, capite alias liuido, corpus incendens, neq̄ tumescens sine dolore. Hæc saltem Plinij uerba annotasset, quando quæ is autor in eadem libri pagina de elephantiasi tradiderit, hic excerpserit, atq̄ in uolumen suum contulerit.

Elephantiasis.

GAL. Sumitur aliquando carbunculus pro terra, ubi tessellæ lapideæ & nigrae reperiunt. Rutilius Palladius in Ianuario mense carbunculus, nisi stercoret macras uineas reddit.

GEOR. Nimis confidenter & temere quid sit carbunculus interpretatus est, quando a sententiā Varronis & Plinij nō solum discedit, sed confictis quibusdam uerbis Paladij sententiam implicat. Ergo Varronem audiamus in primo Rerum rusticarum, ubi terrarum genera enarrat, atq̄ in species terram ipsam diuidit. In illa enim cum sint dissimili uicestate partes permultæ, In quis lapis marmor rudus, harena, sabulum, argilla, rubrico, creta, carbunculus, id est, que sole perfruet ita, ut radices satorum comburat. Ergo temere & imperite dixit Galeotus carbonem continere tessellas. adeo magis quod tessellæ potius per artem fiunt, q̄ naturaliter nascantur. Plinius item de hoc genere terræ scribens, de tessellis silet. Sic affligit & uitem carbunculus, quæ terra ita uocatur.

Carbunculus.

GAL. Sed hydropis tres species a medicis, & a Plinio, & a Cornelio ponuntur. Ascitis ex humore, Tympanitis, quia corpus

corpus ut tympanum, hypofarcha, cum caro subcrefcit, corpusque tumefacti.

GEOR. Non licet tibi Galeote, & si iam licentior factus es, quæ satyrorum greges, sententiam nobilissimorum medicorum, & imprimis Cornelij Celsi, demutatis corruptisque uerbis, inuertere, immo nobilis scriptoris sententia, græcis prolata uerbis, latinis dictionibus erit aperienda, ne ex obscuritate præceptore obscurior fieret. Quare hac in parte pulchrum duxi uerba ipsa Cornelij subiungere, qui in tertio sic ait, Aquam intercutem hydropa græci uocant, atque eius tres sunt species, nam modo uentre uehementer intento, creber intus ex motu spiritus sonus est, modo corpus inæquale est tumoribus aliter, aliterque per totum orientibus, modo intus in unum aqua contrahitur, & moto corpore ita mouetur, ut impetus eius conspici potest. primum tympanitē, secundū leucophlegmatiam uel hypofarca. Tertiū ascyten græci nominant. Communis tamen est omnium humoris nimia abundantia. Hæc hæctenus Cornelius, qui humorem nimium omnibus accidere scribit, contra quæ uerba, falso interpretatur dictionem græcam Galeotus, cū dicit ascyten ab humore dici quando ἀπὸ τοῦ ἄγκου, id est, ab utre nominetur, nā tanquā in utre aqua contrahitur, & moto corpore mouetur, leucophlegmatia siue hypofarca a tumoribus & inæqualitate corporis nomē traxit, Tympanite uero non solum dicitur quod uenter intendatur in modum tympani, sed quod creber est sonus ex motu spiritus.

GAL. Nam impetigo est quædam cutis scædatio, serpens cum pruritu, quæ propter quidam minus idonei serpiginem nuncuparunt, & quia uolare, id est, celeriter crescere uideatur

H uolaticam

Aquæ intercutis tres species.

Tympanite.
Hypofarca.
Ascyte.

uolaticam scabiem uulgo appellant.

GEOR. Turpe nimiū est Galeoto in huiusmodi uerba prurisse, atq; adeo turpius, cū Cornelius Celsus species impetiginis tradens, nullā similitē Galeoti impetigini dicit, saltēq; noster iste magister, si reliqua suppressere uoluisset, pauca dixisset, Impetiginis uero species sunt quatuor, quas nos ipsis Cornelij uerbis subiiciem⁹. Minimē malā est, quae similitudine scabiē representat, nā & rubet, & durior est, & exulcerata est, & uaris similes pustulas habet. Alterum genus pius est simile papulæ fere, Sed asperius, rubicundiusque figuras uarias habens, Rubrica hæc cognominatur. Tertiū etiānum deterius est, nam & crassior est, & durior, & magis, tumet in summa cute finditur, & uehemētius rodit. Ipsa quoq; squamosa sed nigra procedit, huic nigrae cognomen est. Quartū genus est, quod curacionē omnino nō recipit, distans colore, nā subalbidū est, & recenti cicatrici simile. Squamulasq; habet pallidas, quasdā subalbidas, quasdam lenticulæ similes. Hic scedationem non dicit esse cutis serpētem, cum pruritu, id quod dicitur Galeotus.

GAL. Furuncul⁹ a fure diminutio est, is em̄ morbus extrema quædam occupat, ibiq; quasi furtim nascitur.

GEOR. Sine autore garris Galeote, quāto melius erat Cornelio nixū, sic hunc morbū describere. furūculus uero est turberculū acutū cum inflammatione & dolore, maximeq; ubi iam in corpus uertit, & cum in omni fere corporis parte nascatur, nescio cur extrema ab eo occupari tradideris.

GAL. Lichma quā latini mētagrā appellāt, qm̄ a mēto incipit

GEOR. Confiteri debebas Galeote cuius hæc uerba forent quod cū non feceris, merito barbariē tuā ostendisti, siquidē
gramaticule

Quatuor
species
impetigi-
nis.

Furūcul⁹.

grammaticule, hic lichen lichenis dicitur in masculino genere,
 nā græci ὁ λαχῆρ' unde λαχῆρ' ἀγρίος dicitur, ut apud Iuliū
 Pollucē & Paulū legitur, quod si græcos consulere digna-
 tus es, in inscriptionē primī capitī, de uicesimo sexto libro, dili-
 gētius perlegere debuisti quæ est huiusmodi. de morbis no-
 uis. & de lichene quid sit, Illudq; Martialis te fugere non de-
 bebat in epigrammaton, undecimo libro sic,
 Effugere non est Basse basiatores.

Instant, morantur, persecuntur, occurrunt,

Et hinc, & illinc, usq; quæq; quacunq;

Non ulcus acre, pustulæue lucentes,

Nec triste mentum, sordidiq; lichenes.

Duo hi autores græcos imitati, sub tertia declinatione, &
 masculino genere hoc nomen declināt. Sed in hac parte te
 moneo, ut tandem aliquando discas, qua ratione foeditatē
 barbarissimi uitare possis grammaticos denuo adeas, manū-
 que ferulæ subijcias.

GAL. Ictericus morbus, & homo morbosus dicitur a colo-
 re, est enim icteris græce, latine ficedula auis, quæ est crocei
 coloris. quidam putauerunt icteritiam esse arquatam mor-
 bum, quod non omnino uerum est,

GEOR. Vbique more suo, aut ludit Galeotus, aut falsam,
 & commentitiam sententiam profert, & tunc imprimis ubi
 de uoce græca agitur, quemadmodum hoc in loco, nam ut
 ictericus dicitur morbo regio laborans, sic morbus non icte-
 ricus, sed icteros, ut apud Paulum Aeginitā legitur, qui
 morbum eo, quo & auem, nomine icteron appellat, quæ la-
 tine auis non ficedula, sed galbula dicitur autore Plinio, qui
 ad regij morbi curam sic ait, Auis icterus uocatur a colore,

Icteros
 morbus:

Icterus
 auis.

H 2 quæ

quæ si spectetur sanari id malū tradunt, & auem mori, hanc

Galbula. *puto latine uocari galbulam, & Martialis.*

Galbula decipitur calamis & retibus ales

Turget adhuc uiridi cum rudis una, mero.

Ficedula. *At ficedula græce σικαλις uel ἀμπελις dicitur, quod latine sonat, uuedula, ad quod alluisse uidetur Martialis sic dicens,*

Cum me ficus alat, cum pascat dulcibus uuis,

Cur potius nomen non dedit uua mihi.

Morbus regius ictericus. *Et quod dicis morbum regium non esse eum, qui ictericus uocetur, te conuincemus, per ea uerba, quæ tu de aphorismis hypocratis sumis, atque in confirmationem sententiæ*

tuæ affers, subdis enim hic morbus periculosus est, præsertim si per septem dies febrem antecedit. Vnde Hippocrates in aphorismis Ictericia, quæ in febribus acutis ante septem dies apparuerit, timorem pertendit, quæ Hippocratis uerba de regio morbo dicta esse asserunt, tam Cornelius Celsus, quam Plinius. Quorum ille in secundo medicinae libro, sic ait, Aequè notus est morbus, quem interdum

Arquat⁹ *arquatū, interdum regium appellant. Hippocrates ait, si post septimum diem febricitauit æger, & febris superuenit, tutum esse mollibus tantummodo præcordijs subsistentibus, Plinius uicesimo sexto, morbum regium in oculis præcipue mirari est, tenuitatem illam, densitatemq; tunicarum felle subeunte. Hippocrates autor septimo die in febre mortiferum signum esse docuit. Quis igitur mediocriter doctus collatis & pensatis superiorum autorum uerbis, non dixerit icteron eum esse morbum, quem latini arquatū, regium, & auriginem appellant.*

GAL. Phagedenas medici uocant quædam ulcera, quæ ita carnem corrodam, ut comedere uideantur.

GEOR. Perutilis, ne dicam barbara morbi descriptio, ut pote approbatissimis scriptoribus abhorrens, si quidem Iulius Pollux sic ait, Phagedena exulceratio usque ad ossa celeriter depascens, cum inflammatione, saniem male olentem emittens, & ad mortem perducens.

GAL. Alopetia per se nota, est enim depilatio ad similitudinem uulpis, unde & ipse morbus dicitur, *άλωπικῆ* uulpes enim græce.

GEOR. Puerilis & incōcinnata expositio, quæto grauius & elegantius hunc morbum, Paulus atque Cornelium secutus, sic expli- cuisset. Aræ morbi sunt in capite diuersa nomina sortiti, nam quemadmodum plantæ quædam humoris indigentes, corrumpuntur & exarescunt. Aliæ autem per humiditatem a seipsis alterantur, sic & in capillis fieri contingit, nam si humor abfuerit caluicium nascitur. At ex humorum malitia & ophiasis, figura solum differens ab alijs, quæ pars læsa per quam similis uidetur esse serpentis. Alopetias uero morbum appellauerunt quæ frequenter uulpes eo laborent.

GAL. Huius id est, cancri species est cancrena, quæ, ut ait Plinius, sanari potest.

GEOR. Vtrum cancrena sit cancri species, uiderit Galeotus & medici cum eo agant, nos interim, quæ Iulius Pollux de hoc morbo in fine quarti libri scribat, subijciemus *γάγγραινα οὕτω καλεῖται ἢ μελῶν τὸ νεκρούμενον σὺν ἔλκει, ἢ χωρὶς ἔλκους, μετὰ φλεγμονῆς, καὶ ἐρυθρήματι ἀπολευκαίνοντων, ἔπειτα μελαινόντων, εἰς ἀναιδοσίαν μερισάμενον.* Gangræna sic uocatur caro demortua cum ulcere, uel sine ulcere, cum inflammatione & rubore albescens, tum uero nigricans insensibilis fit, quæ

H. 3. dictio

Phagede
na.

Ophiasis

Alopetia

Gāgræna

dictio utrobique scribitur per g, non per c, habetque diphthongum æ, post secundum g.

GAL. Sacer ignis, sunt pustulae ad similitudinem uarorum corpus corripientes, dicitur autem ignis quia corrodit, & cer, quia execrabilis est.

Ignis sacer.

GEOR. Nequeo satis non mirari somnum, ne dicam stuporem Galeoti, qui Celsi perquam studiosus, non animaduertit longe aliter ignem sacrum diffiniri, nec Plinium euoluerit. sic in xxvi libro habentem. Ignis sacri plura genera, inter quae medium hominem ambiens qui iustus uocatur, & enecat si incidit. possem hoc loco ea scribere, quae uterque autor de sacro igne tradat. Sed ab his supersedebam studiosos admonens, qui plura discere uoluerint, ut Cornelium atque Plinium, diligentius, atque per-spiciatius perlegant, quam Galeotus.

GAL. Hemitritaeus est species tertiae, sic dictus, quia tertio die reuertitur. Sed ex quadraginta octo horis, quae duos dies integros faciunt fere, triginta sex occupat per accessionem. Interdum uero uel plus, uel minus, uel ex tota remissione desistit, ut ait Cornelius. Quiescit ergo aegrotus duodecim fere horis, quod est dimidium diei, unde Hemitritaeum dictum putant, quidam uero iuniores Hemitritaeum ex duabus febribus compositum putant.

Hemitritaeus.

GEOR. Quid sit Hemitritaeus, cum inter se medicorum scholae dissideant, meum non est de genere & qualitate febris differere. Illud tantum attingam quod ad nominis etymon spectare uidetur, de dictione graeca potissimum Paulum Aeginetam sequens, qui sic loquitur, το μὲν τρίταιου μετὰ τῆς εἰσβαλλόντος, τὸ δὲ ἀμφιμερῆος χωρὶς εἴγους. ὁ μικτὸς ἐξ ἀμφοῦν φρίκου μεμέρει εἴγους μὲν ἐλαττόν τι πρᾶγμα, μέζον δὲ πρὸς τὴν

ξιοσ, ὅπερ κεραυνουδύων γίνεται πῦρ ἀκρω, ὄνκοῦν δὲ ἀπὸ τῆς
 που τὸ ὄνομα τῶ τοιοῦτο πυρετῶ τὸν ἡμιτρίτατον ἔθεντο. **Tertia**
na febre cum tremore accedente. Amphimerina uero sine
tremore mixtus, ex utroque morbus horrori similis est.
Sed horror minus facit negotium, maius uero frigus, quia
extremitatibus mixtum sit. Igitur a modo nomen huic
febri Hemitritæon indixerunt, ex his uerbis colligere pos-
sumus Hemitritæon dici, quod sit febris ex finibus dua-
rum constans.

GAL. Et iam de interioribus ratiocinabimur, ab his quæ in
 capite sunt sumamus exordium.

GEOR. Adhuc hæret infixum in mēte Galeoti, quod puer
 ab ineruditis & barbaris præceptoribus, didicit, quorum hic
 frequens fuit sermo, de pace ratiocinantur homines. hoc est
 sermonem agunt, sic hoc in loco Galeotus non dico impro-
 prie, sed falso & ridicule hoc uerbo usus est, nisi forsan uel in-
 uitus uitium suum aperuit. Nam non uera narrat, quippe
 qui nullo autore nitatur, Sed ratiocinatur, id est, ratioe qua
 dam parum constante ineptos quosdam sensus, & pueriles
 expositiones aucupatur. Verum pauca super significatione
 huius uerbi differenda sunt, ut scilicet ostēdamus huiusmo-
 di locutionem scēdam esse & barbaram. **Ratiocinari** apud
 idoneos, est per rationem quandā id deprehendere & colligere
 quod lateat, & incertum sit. Aulus Gellius in primo
 noctium atticarum, atq; adeo in indice primi capituli. Plutar-
 chus in libro quem conscripsit scite subtiliterque ratiocina-
 tum Pythagorā dicit in reperienda modulandaq; eius præ-
 stantia, & rursum in secundo, nam si, ut in disciplinis tradit,
 ita colligere & ratiocinari uelis. Sed quid his testibus, cum
 hoc

Ratioci-
nari.

Ratioci/
nor,

hoc ago, quando Cicero, rhetoresque latini ratiocinationem id appellant, quod graeci syllogismum, tam in statu, quam in argumentatione, praeterea nullus ueterum unquam sic locutus est, ut diceret, ratiocinor de interioribus, aut de alio negotio. Sed sic ratiocinabimur id factum, quod in dubio est. Cicero in secundo ad Haerennium, ratiocinabimur ad causam. a grammaticis collectiuae uel rationabiles particulae dicuntur, ergo, igitur, itaque, quam rem hic luxurarij ludi olim magister, uel scire debuit, uel pueros docere.

Lethargus

GAL. Cerebricq; morbus lethargus. est enim rerum obliuio. Boetius primo de consolatione, lethargum patitur communem illularum mentium morbum, sui paulisper oblitus est.

GEOR. Immo lethargus acutus est morbus, cum febris quadam frenesi non absimilis, de quo Celsus in tertio medicinae libro sic scribit, alter quoque morbus est, alter freneticis contrarius, in illo difficilis somnus, prompta ad omnem audaciam mens est, at in hoc mœror, & inexpugnabilis penes dormientis necessitas, lethargum Graeci nominant, atque id quoque genus acutum est, & nisi succurratur, celesper iugulat. Esse praeterea lethargum speciem frenesios, cum Celsus, & Paulus tradunt, tum maxime Horatius declarat, qui lethargicum pro furioso capit hoc uersu,

Vt Lethargicus hic cum fit pugil, & medicum urget.

GAL. Mandere est dentibus conficere. Serenus uero hinc adiectiuum ad effectum retulit,

Purgatur cerebrum mansaradice piretri.

GEOR. Hanc formam grammatici non adiectiuum, sed participium appellant, nam a mando fit manditur quo uerbo frequenter Plinius utitur, inde participium mansus, sa. sum. apud

apud Ciceronem & Quintilianum legitur.

GAL. A lingua lingula diminutiū fieri, nam hæc quoq; a ligando dicitur, exclusio literæ nõ obstat, cum a frango quoq; fradifragus, n. litera exclusa, manifesta deriuatione descēdat.

GEOR. Hoc in loco Galeotus, qui ubiq; laborat, ut proijcere uideatur ampulas, & sexquipedalia uerba, subiicere debet distichon illud Martialis,

Quis me ligulam dicant equitesq; patresq;.

Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

Nam cum usus illustriū uirorū primam lingulæ syllabam corripit exclusa, n. litera, pertinaces & contentiosi grammatici lingulam dici cõtendebant. Significatio item lingulæ aperienda erat ab eo, qui a Plinio non discedit. Legimus enim cum alibi, tum in uigesimo sexto naturalis historię, plantago mane sumpta lingulis duabus seu coclearib⁹, cuius uocis significatio autore Festo latius patet, siquidem lingula per diminutionem linguæ dicta, alias a similitudine exertæ, ut in calceis, in quem sensum accepisse uidetur Iuuenalis, cum dixit, Ligulis demissis, alias insertæ, id est, intra dentes coercitæ, ut in tibijs.

GAL. Litera a linea magis dicta uidetur.

GEOR. Stoicum nunc se Galeotus ostendit, qui etymologiam uocum audacter & dure deducit, quando non minus durum & audax est dicere a linea literam nasci, q̄ ex mutatione Stoicorum dixit Cicero fidem a fio deriuari.

GAL. Y litera a pressis labris spirituq; procedit, ut idem Martianus ait. Sed græca litera est, & in græcis dictionibus utimur, & hanc reperit Pythagoras Samius.

GEOR. Si mihi autorem dederis Galeote, qui hæc scribat,

I Palamedis

Palamedis animam denuo in Pythagorā reuixisse per Pythagoreorū palingenesian tecum fortasse sentiam. Sed nec rim Philostratū secutus, a Palamede non a Samio Pythagora hanc literam inuentam affirmauero, quippe qui grues uolantes cōtemplatus, huius literæ formā excogitauerit, ad quod respexit Martialis de gruibus sic loquens,
 Turbabis uersus nec litera tota uolabit

De litera
 Y

Vnam perdideris si Palamedis auem.

Et Lucanus,

Strimona sic gelidum bruma impendente relinquunt

Potura te Nile grues. Tūm paulo infra,

Et turbata perit dispersis litera pennis.

Sed ut uerior nostra habeatur sententia, Philostrati uerba iam triennium ad Antonium Chronicum Romam missa subiungam,

ἐν ἐκκλησίᾳ δέποτε τῶν ἄρχαιῶν ὄντων, γέροντες μὲν ἔτυχον πετόμεναι τὸν ἑωθότα ἑαυταῖς πρόπορ. ὁ δὲ οὐδὲν εἰς τὸν παλαμίδην βλέψας, αἱ γέροντες ἔφη μαρτύρονται τοὺς ἄρχαιούς, ὅτι αὐταὶ γραμμάτια ἔπορ, οὐχὶ σύ. καὶ ὁ παλαμίδης, ἐγὼ γραμμάτια δὲ οὐχ ἔπορ εἶπερ, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἐνέειδην. πάλαι γὰρ ταῦτα ἐν μουσῶν δίκῃ κείμενα ἑδῆτο ἀνδρῶς τοιοῦτου. θεοὶ δὲ τὰ ταῦτα, δ' ἀνδρῶν σοφῶν ἀναφαίνουσι. γέροντες μὲν οὐ μεταποιῶνται γραμμάτιων, ἀλλὰ τάξην ἐπαινοῦσαι, πέτονται. πορεύονται γὰρ ἐν λιβύην, ξυβάλλουσαι πόλεμον μικροῖς ἀνδρώποισι. Cum olim in contione Achiui forent, atq; ex consueto grues uolaret, Ulysses Palamedem respiciens ait, Grues Achiuis testibus inuentionem literæ sibi uendicant, cui Palamedes ego sane inquit, literas nō inueni, sed ab auibus inuentas fateor. Hæc enim pridem in musarum penetralibus reposita, eo indigebant uiro, qui talia aperiret, qualia dii per sapientes homines reuelant. Grues enim non literas sibi assumunt, sed hoc ordiæ

ordine utentes deuolant in Libyam migrantes, bellum hominibus factura. Sed cur ego scriptorem graecum adduco, quando Plinius in septimo naturalis historiae, inuentionem literarum tradens, de Pythagora sileat, enumeratis illarum inuentoribus.

GAL. Oscitare enim est hiscere, & hisciacus qui nimium oscitat. Cato in primo Rerum rusticarum, uinum ad hisciacos sic facito.

GEOR. Si Galeote pro more tuo ludis, haec ridicularia tibi ignoscenda sunt, si uero serio praecipisti, & coarguendus & explodendus a numero doctorum es. quod inmemoris & peruersae sis audaciae, nam ubi legisti hisciacos eos dici, qui nimis oscitentur, tanquam ab hisco uerbo fiat Ischiacus, quin potius Ischiaci hi dicuntur, qui ischijs, quae tu imperite & temere scias, iam appellasti, hoc est, coxendicum dolore uexantur, usque tibi arum cantu, ut Gellius autor est, quidam medebantur, sic enim scribit in tertio noctium atticarum. Creditum hoc a plebisque est, & memoriae mandatum Ischiaci cum maxime dolerent, tunc si modulis tibicen incinat minui dolorem.

Ischiaci.

GAL. Est oris uitium oscedo, nam grauem olentiam significat. Quintus Serenus,

Hinc oscedo fugit linguae quoque uulnera cedunt.

GEOR. Per Sereni uerba, quid sit oscedo, & quod uitium in ore, non constat. Quare magis Gellio fretus autore, oscedinem, non grauem olentiam, sed sonoram, & quandam nimium oscitationem esse contenderim. Nam in quarto eiusdem scriptoris libro, haec leguntur. Deliberatum est de nota eius, qui ad cenolos ab amico aduocatus est, & in iure stans, dare nimis, & sonore oscitauit. Atque inibi prope ut plecteret fuit, tanquam illud indicium uagi animi foret, & halucinantis, & fluxae, atque apertae

Oscedo.

I 2 securitatis.

securitatis. Sed cum ille deierasset inuitissimum sese & repu- gnantem, oscitatione uictum, teneriq; & uitio, quod oleo appellatur, tum notæ iam destinata, exemptus est.

GAL. Sed præcordia græci Phigenas uocant, hæc enim, ut dixi, cordi prætendunt, & omnia uiscera principaliora mem- branis proprijs, ac uelut uaginis inclusit prouidens natura.

Præcor-
dia.

Phrenæ.

Hypo-
chondria

GEOR. Cur uerba Plinij sine mentione scriptoris impuden- ter ingeris, & quod ægrius ferendum est, inuertis atq; de- prauas, quando præcordia græci, non phigenas uocent, sed phrenas, nec in naturali legatur uiscera principaliora, immo principalia. Illud hic addere non pigebit, quando locus ipse huius nos admonet, præcordia uocari uno nomine extra in homine. Et item quæ græci hypochondria dicunt, a poetis & medicis, latinis præcordia appellari, sic frequenter Cornelius Celsus, Si præcordia eius sine ullo sensu doloris æqua- liter mollia in utraq; parte sunt, & item inflammata præcor- dia. Et periculosum est etiam post arquatum morbum, fe- brem oriri, utiq; si præcordia dextra parte dura manserunt, Plinius in naturali historia, Nec in duritiæ præcordiorum uenarum uehemētia. Ouidius metamorph. libro septimo, Non stratam, non ulla ualent uelamina pati, Dura sed in terra ponunt præcordia, nec fit Corpus humo gelidum, sed humus de corpore feruet.

GAL. Accedit etiam ad hoc quod quæ sunt uera dogmata, id est, scriptura sacra, de sede, quã in corde diximus, & signifi- catione mentis, hoc quod narrauimus, sentit. Vnde illud di- ctum est, Disperfit superbos mente cordis sui.

GEOR. Si scires Galeote quid essent dogmata, sacras no- stras literas, hac in parte, dogmata non appellasses. Nam ubi legimus,

ubi legimus, Disperfit superbos mente cordis sui, Dogma illic non est, sed illa dantaxat dogmata dicuntur, quæ syno- Dogma-
 dus sanctorum sciuit. Tum Athanasius conscripsit, eodem ta.
 cœtu patrum mandante, Quare per Martialis uersus, ita de
 te, quid sit dogma, sciscitabor.

Tu qui sectarum uires & pondera nosti,

Dic mihi præcidi Papile dogma quod est?

Illud hic ego dixero, Seneca & Apuleio nixus. Dogmata ea esse quæ latini decreta, scita, placita, consulta, appellant, sine quibus nec sectæ philosophorū, nec religionum uires, constare possunt.

GAL. Sane sciendum & hic eleborus dici. Vergilius tertio Georgicorum, Eleborosq; graues. Et hoc eleborum.

Plautus in Pseudolo, Eleborum hisce hominibus opus est.

GEOR. Tibi magis opus est eleboro, q̄ Balioni, atq; Si-
 moni, qui tunc iure dolo Pseudoli falli potuerunt. Nam ele-
 borum hoc in loco accusatiui casus est. Et est antiqua nec in-
 uenusta locutio, ut Gellius in noctib⁹ acticis tradit, cui item
 in primo artis grammaticæ astipulatur Diomedes. Dixe-
 runt enim ueteres sua figura, mihi opus est hanc rem.

GAL. Felles enim animal est nunc domesticum, Mures ca-
 pit, quā græci Galen uocant. Tullius primo de legibus, Id-
 circo canem, & fellem, ut deos colunt, eadem superstitione,
 qua cæteræ gentes conflictantur.

GEOR. Si Ciceronis uerba cum his, quæ apud Herodotū
 & Diodorum Siculum leguntur, conferre uoluerimus, non
 felles id latine dicitur, quod græci Galen, immo qd' Eluron.
 Hic ego nostrorum scriptorum, & græcorū, uerba ponerem,
 nisi iam luce clarius id constaret, quod græci dicunt eluron,

Eluron.

I 3 latinos.

Gale.

Ictis.

Felles.

latinos semper appellasse fellem, quod uero galen, mustellam, quæ & ictis ictidos dicitur. Sed quid felles latine dicitur quispiam? In quibusdam nostris enarrationibus, quas in Rerum rusticarum scriptores fecimus, fretus maxime autoritate Senecæ, qui in uigesimo libro Epistolarum moralium ait, Quid est quare pauonem, quare anserem, gallina non fugiat? At tanto minorem eis, nec notum quidem sibi Accipitrem, Quare pulli fellem timeant, canem non timeant. Et rursum ex multis, quæ apud Plinium de felle legi, nec non ex illo Aufonij. Quis Marcus felles olim pullaria dicitur. Existimaui fellem esse, quod nunc uulgus fouinû appellat. Verum tam subtiliter & diligenter fellis, Eluri, mustellæ, & Gales significata, Vir quidem excellentis ingenij, eruditionis summæ, & plurimæ lectionis persequitur, ut si non sententiam muto, in explanatione tamen illa nostra, non nihil desiderem, & mihi ipsi uix satisfaciam.

GAL. Vomitus, & uomitio, & orexis, de qua Iuuenalis,

Rapidus facturus orexim. Omnibus fere nota est.

GEOR. Quid significet orexis, non fere uel doctis notum est, immo in controuersia posita est huiusmodi significatio.

Orexis. Nam græci, cum suam dicant esse dictionem, appetitum significare uolunt, ab ὀρέγεσθαι descendit, quod est appeto, & hæc est generalis omnium græcorum super hac uoce sententia. Latini contra pro uomitu uidentur accipere, ut illud Iuuenalis,

Rapidam facturus orexim.

Quod cum ita sit, debet Galeotus hoc intactum non præterire, immo potius aliquam diligentius inquirere rationem cur de eodem uocabulo, diuersa a græcis nostri sentiant, nisi forsitan potius non dissideant latini a græcis. Et idem utriusque

sentiant.

sentiant, quando per uomitum, quem sanitati medici con- Vomitus
ducere aiunt, redintegratur appetitus alioquin languescens.
Vnde Suetonius scribit, Vitelium epulis trifariam & qua-
drifariam dispartitis, suffecisse uomitandi consuetudine, in
quem sensum uentre poterit illud Iuuenalis,

Rapidam facturum orexim.

Quod uidelicet uino largius epoto, atq; per uomitum emisi-
so, uelut exonerato stomacho, uis appetendi prouocaretur,
atq; per metalepsim, ab eo quod sequitur, id quod præce-
dit intellexerimus.

GAL. Reliquum est ut de uarijs nominibus pinguedinẽ signi-
ficantibus primo dicamus, postea de Vesica, Nomina autẽ
pinguedinis sunt adeps, lactes, abdomẽ, sagina, aruina, un-
ctum, lardũ, axungia, popa, de quib; particulatim loquemur.

GEOR. Non possum nõ credere coquinariæ rei præfectum
& archimagiron fuisse Galeotum, qui tam exacte pinguis
significationes, & genera enumerat, potius imperitorum co-
quorum partes secutus, q̃ doctorũ hominũ eymologias,
& interpretamẽta rimatus, quam rem & ipse innuit dicens,
& Cicerò a Nonio allegatus. Ascium suis auribus opinũ
quoddã, & tanq; adipatã dictionis genus. Cũ hæc Cicerò-
nis uerba in Oratore ad Brutũ legant. Præterea apud ido-
neos Latinos in usu frequenti est pinguitudo, nõ pinguedo.

Pingui-
tudo.

GAL. Adeps generale est uocabulũ ad omnẽ pinguedinẽ,
siue carnis, siue alterius rei. Postea restringit adeps, signifi-
catq; illud pingue ad similitudinẽ reticuli intestina cõtines.

GEOR. Ex omni parte Galeotus ignauiam & negligen-
tiam in literis ostendit, nam qui de undecimo Plinij libro
multa assumit ad sententiam suam confirmandam, & ab ea
potissimum

potissimū parte, ubi de partibus corporis idem autor plura scribit, hoc de adipe aut ignorasse, aut præterire non deuit, quod Plinius ad differentiam seui, & adipis, præcipit, Cornigera una parte dentata, & quæ in pedibus talos habens seuo pinguescunt. Bissulca scissive in digitos pedibus, & non cornigera, adipe, cōcretus hic, & cum refrigit, fragilis, semper in fine carnis. Contra pingue inter carnem, cutemq; seuum & liquidum. Ex hac Plinij distinctione non est adeps generale uocabulum ad omnem pinguitudinē, Nec omnia animalia adipe pinguescunt, immo quædam seuo, quædam adipe. Et fere hæc discrimina prisca omnes fecerunt. Sic Plinius, quæ tu attestaris, Auribus instillatus succus cum adipe anserino. Sic & Quintus tuus Serenus, hircinum seuum dixit, non adipem. Sed quid hos commemoro, quando huius æui medici de elegantia latina parum solliciti, adipem anserinum, seuum bouinum dicant. Hanc eandem differentiam graeci diligentissimi faciunt, si quidem utrinq; dentata, & non cornigera, *μηλεῖν*, hoc est, adipem. At ex altera parte dentata, & cornigera *στεῖον*, hoc est, seuum habent.

Adeps.

Seuum.

GAL. Adderem & seuum, nisi notissimæ significationis foret uerbum seuo seuas.

GEOR. Misere me Galeoti, cuius fibris creuit opimum pingue, uel qui magis totus factus est adeps, qui cunctis animalibus sine sensu est, qui nec arterias habet, nec uenas, hinc enim factum est, ut minime potuerit clarissimorum autorum, paulo remotiores sensus scrutari. An non in uigesimo octauo idem Plinius ait, Massucius palmam lupino adipe dedisse antiquus tradit, Ideo nouas nuptas illo perungere postes solitas, ne quid mali medicamenti inferretur. Quæ ratio